

Ənənəvi İKT konfransı keçirilib

Ötən həftə Azərbaycan-Amerika Ticarət Palatasının (AmCham) təşkilatçılığı ilə «Azərbaycan rabitə və yüksək texnologiyalar sektoru üçün yaradılmış işgüzar mühitə» mövzusunda İKT konfransı keçirilib. Konfransın məqsədi Azərbaycan hökumətinin yüksək texnologiyalar sahəsində həyata keçirdiyi işlərə töhfə vermək, eləcə də özəl sektorla hökumət nümayəndələri arasında qarşılıqlı işgüzar əlaqələrin genişləndirilməsinə xidmət etməkdir.

Azərbaycan-Amerika Ticarət Palatasının direktoru vəzifəsinin müvəqqəti icraçısı Fərid İsmayilzadə konfransın ən yeni İKT trendləri ilə tanışlıq, İKT sektorunun aparıcı şirkətlərinin əsas tərəfdaşlarla müzakirələr aparmasına imkan yaratmaq məqsədi daşıdığı vurğulayıb.

Konfransın açılış sessiyasında çıxış edən rabitə və yüksək texnologiyalar naziri Əli Abbasov rabitə və yüksək texnologiyalar sektorunda işgüzar mühitənin formalaşdırılması üçün nəzərdə tutulan tədbirlərdən söz açıb. Qeyd olunub ki, növbəti illər üçün əsas hədəflər «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyasında yer alıb. Gələcək iqtisadi hədəflər isə iqtisadiyyatın strukturunun təkmilləşdirilməsi, qeyri-neft sektorunun inkişaf etdirilməsi üzərində qurulması, elmi potensialın və innovasiya fəaliyyətinin dəstəklənməsi, xüsusən bu sahədə innovativ sahibkarlıq üçün əlverişli, münbət şəraitin yaradılmasıdır: «Qarşıdakı illərdə rəqəbatqabiliyyətli, ixrac potensialı innovativ xidmət və məhsulların istehsalının genişləndirilməsinə çalışacağıq. Azərbaycan bazarı əslində kiçik ölçüdədir, lakin buna baxmayaraq, bazarın çəkisinin artırılmasında innovativ inkişaf əsas rol oynayır. Bazar imkanlarının artırılmasında elektron kommersiyanın da xüsusi rolu ola bilər. Bazarın virtual genişləndirilməsi sahəsində sərbəst ticarətin təşkilatçı təcrübəsinin tətbiqi də vacibdir və bu modeldən eksperiment kimi istifadəyə başlamağın zamanı yetişib».

Nazirin sözlərinə görə, yerli şirkətlərin rəqəbat qabiliyyətinin artırılmasında əsas problem ucuz maliyyə resurslarına çıxılmazlıq təmin olunmamasıdır. Onun sözlərinə görə, bu sahədə də davamlı islahatlar həyata keçirilir.

Ə.Abbasov çıxışında əlverişli və şəffaf biznes mühitəsinin formalaşmasında elektron xidmətlərin xüsusi rolunu qeyd edib. Bildirilib ki, Nazirlər Kabinetinin təsdiq etdiyi 478 xidmətdən hazırda 350-si elektron formada təqdim edilir, lakin vətəndaşlara da-

ha çox vacib olan əksər xidmətlər hələ də elektronlaşdırılmayıb. Bu baxımdan, qarşıdakı məqsədlərin həyata keçirilməsi üçün «Dövlət orqanlarında elektron xidmətlərin genişləndirilməsi və «Elektron hökumət»in inkişafına dair Dövlət Proqramı»nın hazırlanması da diqqətə çatdırılıb.

Sonra konfrans sessiyalarla öz işini davam etdirib.

Birinci sessiyada çıxış edən nümayəndələr - RYTN müavini Elmira Vəlizadə, AzQTel MMC-nin rəhbəri Ceyhun Mollazadə, BEST Solutions MMC-nin nümayəndəsi Yana Krimpe, Cybernet şirkətinin direktor müavini Anar Mehdiyev və Microsoft şirkətinin baş meneceri Rüfət Hacıoğlu «Rabitə, yüksək texnologiyalar və e-hökumətün ölkənin inkişafında rolu» mövzusunda müzakirələr aparıblar. Müzakirələr zamanı dövlət qurumlarının elektron xidmətlər sahəsində rəqəbatının açığ-aydın sezişini qeyd edilib və Vergilər Nazirliyi tərəfindən uğurla həyata keçirilən «Asan İmza»nın tətbiqi tədqiqatı haqqında hal kimi xüsusilə vurğulanıb.

İkinci sessiyada isə «Yüksək texnologiyalarda Azərbaycanın insan resurslarının potensialı» mövzusunda aparılan müzakirələrdə Xəzər Universitetinin təsisçisi Hamlet İsaşanlı, Golden Pay şirkətinin rəhbəri Fərid İsmayilzadə, Ultra şirkətinin direktoru Zaur Məmmədov, Oracle şirkətinin nümayəndəsi Rüşət Sadıqov iştirak ediblər. Müzakirələrdə qeyd edilib ki, ölkədə İKT sektorunda kadr çatışmazlığı problemi yaşanır. Az sayda kadrlar isə yüksək maaş tələb eddiklərinə görə, yerli şirkətlər bu məbləği ödəmək iqtidarında olmurlar. Bu da xarici ölkələrdən peşəkar kadrların cəlb edilməsinə səbəb olur.

Üçüncü sessiyada müzakirələr «Azərbaycanda yüksək texnologiyaya dair produksiyanın stimullaşdırılması» mövzusu üzrə aparılıb. Vergi-

lər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov, İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondunun icraçı direktor müavini Azər Bayramov, Yüksək Texnologiyalar Parkının direktoru Seymur Ağayev, RİSK şirkətinin direktoru Anar Əliqulov və BestComp Group şirkətinin baş meneceri Rauf Həsənov mövzu ətrafında çıxışlar ediblər.

Vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov ölkədə İKT-nin inkişafının stimullaşdırılması məqsədilə tətbiq edilən vergi güzəştlərindən danışdı. Qeyd olunub ki, Vergi Məcəlləsinə edilmiş əlavə və dəyişikliklərə əsasən, 2013-cü il yanvarın 1-dən orta və uzunmüddətli perspektivdə texnoparkların inkişafının stimullaşdırılması üçün sənaye və texnologiyalar parklarının rezidenti olan fərdi sahibkarlara və hüquqi şəxslərə 7 il müddətində vergi güzəştləri tətbiq olunur. Bunlar - təsdiqedicilərin sənəd əsasında texnika, texnoloji avadanlıq və qurğuların idxalında ƏDV-dən, parkdakı əmlakla görə əmlak vergisindən və parkda istifadə edilən torpaqlara görə əmlak vergisindən, eləcə də əməkhaqqından tutulan gəlir vergisi istisna olmaqla parkda fəaliyyətdən əldə edilən gəlirlərə görə tətbiq edilən vergidən azad olunmadır. Bununla yanaşı, sənaye və texnologiyalar parklarının idarəedici təşkilatları və ya operatorları üçün də müddətsiz güzəştlər tətbiq olunur. Bu sıraya isə sənaye və texnologiyalar parkları üçün təsdiqedicilərin sənəd əsasında texnika, texnoloji avadanlıq və qurğuların idxalında əməkhaqqından tutulan gəlir vergisinin tikişini və saxlanılmasına yönəldilmiş mənfəət məbləğinə görə mənfəət vergisindən və parkda istifadə edilən torpaqlara görə əmlak vergisindən azad olunma daxildir.

Bu güzəştlər iqtisadiyyatın inkişafına müsbət təsir göstərməklə sənaye sektoruna xarici investorların

cəlb olunmasına, yüksək texnologiyalar əsasında rəqəbatqabiliyyətli sənaye məhsullarının istehsalına, yeni iş yerlərinin açılmasına imkan yaradır.

Ə.Məmmədov qeyd edib ki, son illər ərzində Vergilər Nazirliyi tərəfindən vergi inzibatchılığının İKT-dən istifadə etməklə müasir tələblər səviyyəsində qurulması məqsədilə bir sıra mühüm layihələr, o cümlədən elektron bəyannamələr, ƏDV depozit hesabı, elektron vergi hesab-fakturası, elektron qeydiyyat, elektron ödəniş, elektron audit, mobil imza və bu kimi digər layihələr həyata keçirilib: «Təkcə onu göstərmək kifayətdir ki, yüksək texnologiyaların tətbiqi ilə qurulmuş elektron qeydiyyat sistemi Azərbaycanı biznesin qeydiyyat sahəsində dünyanın ilk 10 ölkəsi sırasına çıxarıb. Vergilər Nazirliyi elektron hökumətin tərkib hissəsi hesab ediləcək xidmətlərin elektronlaşdırılması prosesinə 2005-ci ildən başlayıb. Bu gün Vergilər Nazirliyinə daxil olan bəyannamələrin 91%-dən çoxu elektron formada göndərilir».

2013-cü ildə Vergilər Nazirliyi, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi və Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə birlikdə Azərbaycanda «Asan İmza» layihəsinə start verildiyini xatırladı. Ə.Məmmədov bu xidmətin istismara verilməsi və təhlükəsizlik sisteminin yaradılmasının istifadəçilərə mobil telefonlar vasitəsilə rəqəmsal uyğunluğun müəyyənləşdirilməsinə imkan yaratdığını bildirdi.

İnformasiya Texnologiyalarının İnkişafı Dövlət Fondunun icraçı direktor müavini Azər Bayramov isə ölkədə İKT sahəsində sahibkarlığın inkişafı və onun maliyyə dəstəyi ilə təmin edilməsi, bu sahəyə yerli və xarici investisiyaların cəlb edilməsi, yeni texnologiyaların yerli iqtisadiyyata inteqrasiyası və s. barədə fondun xidmətlərindən və maliyyə təminatından danışdı.

Dördüncü sessiya «Maliyyə və innovasiya - Azərbaycanda yüksək texnologiya və maliyyə qrupları arasında imkanlar və dilemmalar» mövzusu ilə davam etdirilib. Müzakirələrdə PAŞA Bankın idarə heyətinin üzvü Tələh Kazimov, SİNAM şirkətinin baş direktoru Elçin Əliyev və ProceWaterhouseCoopers Azərbaycan şirkətinin meneceri Otabel Sidikov iştirak ediblər. Çıxışlar zamanı İKT-nin maliyyə qurumları üçün əhəmiyyəti qeyd olunub, eyni zamanda tək bu sahədə deyil, eləcə də maliyyə sektorunda da informasiya texnologiyaları biliyinə malik olan kadrlara böyük ehtiyac olduğu vurğulanıb.

AYTƏN

Əmək hüquqlarının qorunmasında uğurlu islahat

Ölkəmizdə vətəndaşların əmək hüquqlarına, o cümlədən işçi əməyinin mühafizəsinə, onun həyat və sağlamlığına, layiqli əmək şəraitinin təminatına münasibətdə işgözlülərin sosial məsuliyyətinin artırılması dövlətin əsas məqsədlərindən hesab olunur. Ölkə başçısının «Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» fərmanı əmək münasibətlərinin elektron qeydiyyat mexanizminin yaradılması sahəsində həyata keçirilən tədbirlərə bariz sübutdur.

Yeni qeydiyyat mexanizmi bağlanmış hər bir əmək müqaviləsinin müəyyən edilmiş bildiriş formasında elektron informasiya sistemində (EİS) qeydiyyatdan keçirilməsini nəzərdə tutur. Bu da əmək münasibətlərinə daha çevik və səmərəli dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsinə, əmək müqavilələrinin bağlanmasında formal yanaşmalara son qoyulmasına imkan verir. Sənəd həm işçilərin gələcək sosial təminat hüquqlarının müdafiəsi, sosial sığorta haqları, həm də vergi daxilolmalarının artırılması üçün əsas yaradır.

İqtisadçı ekspert Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, işgözlülərin tərəfindən əmək müqaviləsinin bağlanmamasının əsas məqsədlərdən biri vergi və sosial ödəmələrdən ya-

ymıdır: «Əmək müqaviləsi olmadan çalışan işçi gələcək sosial təminatı təhlükə altına atmış olur. Buna görə də işçi hüquqlarının qorunması baxımından əmək müqaviləsinin bağlanması olduqca vacibdir. Nəzərə alsaq ki, əmək müqaviləsi sahibkarlıq sektorunda işçi ilə işgözlülər arasında fəaliyyətin tənzimlənməsi üçün nəzərdə tutulur, bu, eyni zamanda, işçinin gələcəyi kimi qiymətləndirilməlidir. Vergilər Nazirliyi tərəfindən aparılan kompleks tədbirlər sayəsində 2012 və 2013-cü illərdə xeyli sayda əmək müqaviləsinin bağlanmasına nail olundu. Müqavilə olmadan işləyən müəssisə və işçilərin əmək müqaviləsinin bağlanmasında leqallaşdırıldı. Amma təəssüf ki, bir çox sahibkarlıq subyektlərində bu işi ikili münasibət yəni özünü göstərir. Bir sıra hallarda işçi əmək müqaviləsi olmadan çalışır. Müşahidə olunan ikinci hal əmək müqaviləsində qeyd edilən əməkhaqqının, əslində, verildəndən aşağı göstərilməsidir. Bu da son noticədə vergidən yayınma hallarına gətirib çıxarıb».

İqtisadçının sözlərinə görə, bu il ilk dəfə olaraq büdcədə neft gəlirlərindən daxilolmalar 70 faizdən az, qeyri-neft sektorunun ÜDM-də payı isə 61,5 faizdən çox proqnozlaşdırılır. Bu, o deməkdir ki, həm ÜDM-in,

eyni zamanda büdcənin strukturu baxımından Azərbaycan 2014-cü ilin büdcəsi ilə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi istiqamətində ciddi addımlar atacaq. Əmək Məcəlləsinə edilən son dəyişikliklər də dövlət büdcəsinin gəlirlər hissəsinin strukturunda vergi daxilolmaları üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Ümumilikdə vergi gəlirlərinin payı dövlət büdcəsinin strukturunda 40 faizə yaxın olacaq. Bu da büdcə gəlirlərinin dayanıqlı baxımından olduqca vacibdir».

Qeyd edək ki, elektron informasiya sistemi vergi daxilolmalarının artmasına, vergidən yayımların qarşısının alınmasına ciddi tökan verəcək. Bu, həmçinin, vergi nəzarətinin gücləndirilməsi, dövlət-sahibkar münasibətlərinin qarşılıqlı etimad əsasında formalaşması baxımdan əlverişlidir. Məlumdur ki, 2012-ci ilin de-

kabırında Vergilər Məcəlləsinə edilən əlavə və dəyişiklikdən sonra Azərbaycanda vergi orqanları ilə sahibkarlar arasında yeni əməkdaşlıq formasının tətbiqinə başlanılıb. 2013-cü ilin əvvəlindən vergi orqanları ilə sahibkarlar arasında «Vergi partnyorluğu sazişi»nin tətbiqi vergilərin köngüllü ödənilməsinin artması və vergidən yayımların qarşısının alınması sahəsində nəzərəcarpacaq irəliləyişlərə gətirib çıxarmışdır. Bu əməkdaşlıq nəticəsində sahibkar mühasi-

batlıq sistemini avtomatlaşdırır, elektron sənəd dövriyyəsinə keçir, vergi orqanının sahibkarın maliyyə əməliyyatlarını izləmək imkanını yaxşılaşdır, bununla da ikili mühasibatlıq aradan qalxır və nəticədə dövlət büdcəsinə vergi ödənişləri artır.

Fəxryyə İKRAMQIZI

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası
vergilər nazirinin müşaviri

Vergitutma və iqtisadi səmərəlilik

Səmərə (fayda) nəzəriyyəsinə görə, vergilər insanların bu vergilərin ödənilməsindən əldə etdikləri faydaya görə müəyyən olunmalıdır. Lakin təcrübədə bu faydanın kəmiyyətini müəyyən etmək elə də asan deyil. Ona görə də səmərəlilik konsepsiyasına metodoloji olaraq müəyyən prinsiplərə əsasən baxılır. Burada isə əsas amil iqtisadiyyatın vergi yüküdür. İqtisadi ədəbiyyatlarda vergi yükü üç tərkib hissəyə ayrılır: izafi, inzibati və əmələtmə. Qeyd olunan hər üç kateqoriya yük iqtisadi prosesin iştirakçılarının vergi öhdəliklərinə yerinə yetirmələri ilə bağlı xərclərdə ifadə olunur. İzafi vergi yükü kimi tanınan birinci kateqori-

İqtisadi ədəbiyyatlarda vergi yükü üç tərkib hissəyə ayrılır: izafi, inzibati və əmələtmə

ya vergitutmanın istehsalatı ləngidən (məhdudlaşdırıcı) bir kateqoriyasıdır. İnzibati xərclər kateqoriyası vergi sisteminin təşkili və idarə olunması ilə bağlı dövlətin çəkdiyi xərcləri əhatə edir. Əmələtmə xərcləri isə özəl sektorun vergi qanunvericiliyinin tələblərinə əmələtmə ilə bağlı məruz qaldığı xərclərdir.

Asanlıqla görmək olar ki, iqtisadi səmərəlilik konsepsiyası ilk növbədə müxtəlif vergilərin izafi yükünün səmərəlilik meyarlarına əsasən təhlil edilə bilər. Ona görə də hər şeydən əvvəl iqtisadi səmərəlilik anlayışının mənası aydınlaşdırılmalıdır.

İlkin tədqiqatlarda səmərəlilik anlayışına «resursların bölüşdürülməsi» və ya «resursların optimal bölüşdürülməsi» ilə bərgə baxılmışdır. Ona görə də əvvəlcə bu bölgünün necə aparıldığı dəqiqləşdirilməli və iqtisadiyyatın səmərəli fəaliyyət göstərdiyi təqdirdə vergilərin necə təsir etməsi və hansı təhriflər yaratması ilə bağlı konkret meyarlardan istifadə edilməlidir. Məhz bu halda müxtəlif vergilər vasitəsilə iqtisadiyyatı resursların «daha əlverişli bölüşdürüldüyü» istiqamətə yönəltmək mümkündür.

İqtisadi ədəbiyyatlarda resursların bölüşdürülməsindən maksimum səmərə əldə edilməsi imkanları bir istehsalçı və çox istehsalçı olan iqtisadi sistemlər təmsilində geniş təhlil olunmuşdur. Malların təqdim olunması, işlərin görülməsi və xidmətlərin göstərilməsi prosesində formalaşan bazar qiymətlərinə vergi qanunvericiliyi ilə tətbiq edilən vergilər də əlavə olunmaqla yekun qiymət müəyyən olunur. Bu isə istehsalçı və təchizatçı qiymətləri arasında fərqə gətirib çıxarır, yəni istehlakçı fayda əldə etmək üçün (tələb qiyməti) ödədiyi qiymətlə istehsalçının istifadə etdiyi resurs dəyəri (təchizat qiyməti) arasında boşluq yaradır.

Vergi digər xarici bazar effektivliyi kompensasiya (əvəzləndirilmə) etmək üçün nəzərdə tutulmadığı halda, istehlakçılar və ya istehsalçıların davranışlarına təsir göstərəcək ki, bu da bazarda yeni qiymətlərin, yəni bazarın formalaşan qiymət nöqtəyi nəzərdən təhrif olunmuş formasına gətirib çıxaracaq. Belə bir təhrif qayıtmayan (əvəzi ödənilməyən) zərər kimi meydana çıxan, iqtisadiyyata kənardan yüklənməsi və onun daşımaq məcburiyyətində olduğu əlavə bir dəyər olacaq. Əgər biz vergi təsiri nəticəsində fəaliyyətində təhrif baş verən bazara baxırıqsa (yəni birinci ən yaxşı optimum əldə etmək üçün müəyyən məhdudiyət varsa), onda yeni dəyişiklik yaradan verginin tətbiqi daha faydalı ola bilər.

Verginin tətbiqi nəticəsində bazarda müəyyən təhriflər meydana çıxır ki, bu da iqtisadi səmərəlilik itkisi (məsələn, istehlakçı və istehsalçı tələbinə itki) yaradır. Bu itkinin həcmi, ilk növbədə, tətbiq olunan vergi dərəcəsinə asılı olaraq bazarda baş verən təhriflər nəticəsində formalaşan xərc maddələrinə görə tələb və təklifin qiymət elastikliyindən asılıdır. Tələb və təklifin qiymət elastikliyi nə qədər yüksək olarsa, verginin tətbiqi nəticəsində bazara səmərəsiz təsir də bir o qədər yüksək olar. Həmçinin, yüksək vergi dərəcələri daha böyük iqtisadi səmərəlilik sərfinə yol açar. Eyni qayda ilə qeyd etmək olar ki, əksinə, vergitutma nöqtəyi nəzərdən qayıtmayan (əvəzi ödənilməyən) və effektivlik itkisi nə qədər kiçikdirsə o zaman vergilər bir o qədər effektivdir. Gəlir vergisi və ya satış və xidmətdən gələn gəlirlərə tətbiq edilən vergilər qeyri-elastik tələb və təklif ilə istehsalçı və istehlakçı davranışlarına cüzi təsir göstərə bilər və ona görə də iqtisadiyyatda kiçik (cüzi) təhrifə səbəb olar.

Hazırda verginin iqtisadi və sosial səmərəliliyinə çox böyük diqqət yetirilir. Səmərəli vergi sisteminin inzibatchılıq keçən əsrin 70-ci illərində meydana çıxan «optimal vergi qoyma» prinsiplərinə söykənir. Hər hansı bir vergi sistemi üçün səmərəlilik meyarları vergilərin neytral olması tələb edir. Yəni vergi istehlak və istehsal davranışlarında ciddi təhriflər yaratmamalı və investisiya qoyuluşlarında alternativliyi təşviq etməlidir.

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Müvəqqəti əmlak inzibatçısı

Hüquqi şəxsin iflas prosesinə başlanıldığı zaman hansı halda müvəqqəti əmlak inzibatçısı təyin olunur və onun səlahiyyətlərinə hansı məsələlər daxildir?

«Müflisləşmə və iflas haqqında» Qanunun 32-ci maddəsinə əsasən kommersiya təşkilatları (o cümlədən banklar və digər kredit təşkilatları) və qeyri-kommersiya təşkilatlarının hər hansı birinin müraciəti ilə məhkəmə borclunun (müəssisə və ya fərdi borclunun) müflis elan olunması məqamına qədər hüquq zidd qaydada özgeninkiləşdirilməsinin təyin edilməsi; b) borclunun vəziyyətinin ilkin maliyyə təhlilinin aparılması.

Müvəqqəti əmlak inzibatçısının təyin edilməsi aralıq tədbir kimi aşağıdakı məqsədlərlə həyata keçirilir:

a) borclunun əmlakını təşkil edən aktivlərin həmin borclunun müflis elan olunmasına qədər hüquq zidd qaydada özgeninkiləşdirilməsinin təyin edilməsi;

b) borclunun vəziyyətinin ilkin maliyyə təhlilinin aparılması.

Borclunun əmlakını təşkil edən aktivlərin salamatlığı barəsində hər hansı şübhə yarandıqda məhkəmə müvəqqəti əmlak inzibatçısı təyin etməlidir. Müvəqqəti əmlak inzibatçısının təyin edilməsi barədə ərizəyə məhkəmədə qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada və müddətdə, lakin 3 gündən gec olmayaraq baxılır. Müvəqqəti əmlak inzibatçısı təyin edildikdən sonra borclu müflis elan olunmasa, müvəqqəti əmlak inzibatçısının təyin olunması barədə məhkəməyə müraciət etmiş tərəf onun haqqını və bütün xərclərini, habelə müvəqqəti əmlak inzibatçısının təyin edilməsi nəticəsində borclunun məruz qaldığı bütün itkilərin ödəyini ödəməlidir. Borclunun əmlakını təşkil edən aktivlər üçün ciddi təhlükənin yaranması haqqında məlumat əldə edildikdə məhkəmə borclunun izahatını almadan müvəqqəti əmlak inzibatçısını qiyabi təyin edə bilər. Belə hallarda borclu bu cür təyinat barəsində bildirişi aldıqdan sonra 7 gün ərzində məhkəməyə etiraz edə bilər.

Müvəqqəti əmlak inzibatçısının səlahiyyətləri «Müflisləşmə və iflas haqqında» Qanunun 33-cü maddəsinə nəzərdə tutulmuşdur. Həmin maddəyə əsasən, müvəqqəti əmlak inzibatçısı təyin edildikdə borclunun müdirinin səlahiyyətləri qüvvədən düşür. Müvəqqəti əmlak inzibatçısını təyin edən məhkəmə qərarında başqa qayda nəzərdə tutulmadıqda, o, əmlak inzibatçısına məxsus olan eyni səlahiyyətlərə malikdir. Borclunun müdiri müvəqqəti əmlak inzibatçısı ilə əməkdaşlıq etməli və borclunun bina və otaqlarına daxil olması, aktivləri, bank hesabları və sənədləri ilə işləməsi üçün hər cür şərait yaratmalıdır. Borclu qarşısında hər hansı öhdəlikləri olan bütün şəxslər (o cümlədən auditorlar və kredit təşkilatları) eyni öhdəlikləri müvəqqəti əmlak inzibatçısına qarşısında da daşıyırlar. Müvəqqəti əmlak inzibatçısı borclunun tam və ya qismən təftişinin keçirilməsi barədə göstəriş verə bilər. O, əldə etdiyi kommersiya məlumatının məxfiliyini qorumaq və bu məlumatdan yalnız öz səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə istifadə etməlidir. Müvəqqəti əmlak inzibatçısı zəruri hallarda borclunun müdirinin borclunun binasına daxil olması barədə sərəncam verə bilər. Müvəqqəti əmlak inzibatçısının səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinə mane olan şəxslər «Müflisləşmə və iflas haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş əsaslarla müvafiq məsuliyyətə cəlb edilə bilər. Müvəqqəti əmlak inzibatçısının səlahiyyət müddəti ərzində borcluya və ya onun əmlakına dair iddialar məhkəmədə qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada baxıla bilər. Müvəqqəti əmlak inzibatçısı təyin edildikdə o, borclunun maliyyə vəziyyətinin ilkin təhlilini aparır. Bu məqsədlə, habelə borclunun əmlakının mühafizəsi məqsədi ilə müvəqqəti əmlak inzibatçısı borclunun müdirindən (səbiq müdirindən), yaxud borclunun təsərrüfat fəaliyyətinə aid məlumatlara və ya sənədlərə malik ola bilən hər hansı şəxsədən müvafiq məlumatları və ya sənədləri ala bilər.

aktual

Sahibkarların maraqları qorunur

«Sahibkarlıq sahəsində aparılan yoxlamaların tənzimlənməsi və sahibkarların maraqlarının müdafiəsi haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 12.1-ci maddəsinə əsasən, yoxlayıcı orqan tərəfindən hesabat dövründə sahibkarlar üçün daha aktual suallar ödəyicilərin hesablaşdırılması, vergi ödəyiciləri üçün daha aktual olan istiqamətlər barədə məlumatlandırma işləri aparılmaq məqsədilə Vergi ödəyicilərinə xidmət Baş İdarəsi tərəfindən məlumat formaları hazırlanmışdır.

Operativ nəzarət sahəsi üzrə beşinci istiqamət:

Əmək müqaviləsi barədə

Vergi Məcəlləsinin müddəalarına əsasən, Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada əmək müqaviləsi (kontrakt) hüquqi qüvvəyə minmədən işəgötürən tərəfindən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi hallarının aşkar olunması və qarşısının alınması operativ vergi nəzarəti tədbirlərinə aiddir.

Əmək Məcəlləsinin müddəalarına əsasən, işəgötürənlə işçi arasında əmək münasibətlərinin şərtləri, tərəflərin hüquq və vəzifələrini tənzimləyən sənəd qismində əmək müqaviləsi (kontrakt) çıxış edir və qeyd edilən əmək müqaviləsində bəzi məlumatlarla yanaşı, işçinin əmək funksiyaları, işçinin əmək şəraitinin şərtləri, əməkhaqqı və ona əlavələr haqqında qeydlər edilməlidir. İşəgötürən cəlb etdiyi işçilərlə Əmək Məcəlləsinin müddəalarına uyğun olaraq müvafiq əmək müqaviləsi bağlamalıdır.

Azərbaycan Respublikasının 27 dekabr 2013-cü il tarixli 875-IVQD nömrəli «Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» Qanunu ilə Əmək Məcəlləsinə edilmiş dəyişiklikləyə əsasən, əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi bununla bağlı müvafiq bildirişin Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron sistemində qeydiyyatdan alınmasından və bu barədə işəgötürənə elektron qaydada məlumat göndərilməsindən sonra hüquqi qüvvəyə minir. Həmin Qanunla əmək müqaviləsi bildirişini elektron informasiya sistemində daxil etmək işəgötürənin vəzifəsi kimi müəyyən edilmişdir. Əmək müqaviləsi bildirişinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsi üçün işəgötürənlərin və ya onların səlahiyyət verdiyi

yönləri «Müflisləşmə və iflas haqqında» Qanunun 33-cü maddəsinə nəzərdə tutulmuşdur. Həmin maddəyə əsasən, müvəqqəti əmlak inzibatçısı təyin edildikdə borclunun müdirinin səlahiyyətləri qüvvədən düşür. Müvəqqəti əmlak inzibatçısını təyin edən məhkəmə qərarında başqa qayda nəzərdə tutulmadıqda, o, əmlak inzibatçısına məxsus olan eyni səlahiyyətlərə malikdir. Borclunun müdiri müvəqqəti əmlak inzibatçısı ilə əməkdaşlıq etməli və borclunun bina və otaqlarına daxil olması, aktivləri, bank hesabları və sənədləri ilə işləməsi üçün hər cür şərait yaratmalıdır. Borclu qarşısında hər hansı öhdəlikləri olan bütün şəxslər (o cümlədən auditorlar və kredit təşkilatları) eyni öhdəlikləri müvəqqəti əmlak inzibatçısına qarşısında da daşıyırlar. Müvəqqəti əmlak inzibatçısı borclunun tam və ya qismən təftişinin keçirilməsi barədə göstəriş verə bilər. O, əldə etdiyi kommersiya məlumatının məxfiliyini qorumaq və bu məlumatdan yalnız öz səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə istifadə etməlidir. Müvəqqəti əmlak inzibatçısı zəruri hallarda borclunun müdirinin borclunun binasına daxil olması barədə sərəncam verə bilər. Müvəqqəti əmlak inzibatçısının səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsinə mane olan şəxslər «Müflisləşmə və iflas haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş əsaslarla müvafiq məsuliyyətə cəlb edilə bilər. Müvəqqəti əmlak inzibatçısının səlahiyyət müddəti ərzində borcluya və ya onun əmlakına dair iddialar məhkəmədə qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada baxıla bilər. Müvəqqəti əmlak inzibatçısı təyin edildikdə o, borclunun maliyyə vəziyyətinin ilkin təhlilini aparır. Bu məqsədlə, habelə borclunun əmlakının mühafizəsi məqsədi ilə müvəqqəti əmlak inzibatçısı borclunun müdirindən (səbiq müdirindən), yaxud borclunun təsərrüfat fəaliyyətinə aid məlumatlara və ya sənədlərə malik ola bilən hər hansı şəxsədən müvafiq məlumatları və ya sənədləri ala bilər.

Vergilər Nazirliyinin yeni internet resursu - «elektron kitabxana» elektron informasiyaları vahid bazada toplayaraq vergi orqanı əməkdaşlarının həmin informasiyalardan daha rahat istifadəsini təmin edir. Bu kitabxana hər bir vergi işçisi üçün, xüsusilə də yeni işə götürülən əməkdaşlar üçün əvəzolunmaz bir vasitədir. Kitabxananın bölmələri vasitəsilə hər bir əməkdaş ona lazım olan materialları asan şəkildə əldə edə bilər.

Elektron kitabxana «Qanunvericilik», «Xərici təcrübə», «Forum», «Təqdimatlar», «Terminlər», «İndeksələr», «Video-materiallar», «Tarix bölmələrindən», eləcə də «Saytın xəritəsi», «E-ünvanlar», «Nəşrlər», «Media», «Onlayn test», «Atestasiya sualları», «Mühasibat uçotu standartları» və «Əlaqə» kimi köməkçi bölmələrindən ibarətdir.

(Əvvəli ötən sayımızda)

Təqdimatlar

Bu bölmədə beynəlxalq və yerli konfrans və seminarlarda, eləcə də nümayəndə heyətlərinin Azərbaycanla səfəri ilə bağlı keçirilən görüşlərdə edilən təqdimatlar yerləşdirilir. Bu bölmənin əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, bir idarənin əməkdaşlarının iştirak etdiyi tədbirdə edilən təqdimatlar e-kitabxanaya daxil olunmaqla bütün vergi işçilərinin diqqətinə çatdırılır. Təqdimatların e-kitabxanaya daxil edilməsinin digər bir üstünlüyü isə həmin onun gələcək dövrlərə ötürülməsi və təhlükəsiz şəraitdə mühafizə olunmasıdır. Hər bir vergi işçisi bu bölmə vasitəsilə yeniliklər barədə məlumatlar əldə edə bilər. Təqdimatlar bölmədə ingilis, rus və Azərbaycan dillərində yerləşdirilir.

Terminlər

Vergi əməkdaşları həm vəzifələrinin icrası zamanı, həm də beynəlxalq təcrübəni araşdırarkən iqtisadi terminlərlə tanış olurlar. Bu terminlərin anlayışını öyrənmək və aydınlaşdırmaq üçün bəzən əməkdaşlar internet vasitəsilə axtarış edirlər ki, bu da həmişə istənilən nəticəni vermir. Belə ki, axtarılan terminin izahı ya rəsmi olmur, ya da natamam təqdim edilir. Bu bölmənin yaradılmasında məqsəd iqtisadi sahədə, o cümlədən vergi sistemində istifadə olunan əsas anlayışlar və terminlərin izahını verməkdir. Bölmədə vergi eksiklopediyası ilə yanaşı, ingilis dilində olan terminlərin bəzisi yaradılıb. İƏT (OECD), İOTA və digər beynəlxalq institutların rəsmi şərhləri vasitəsilə təqdim olunan terminlərin izahı gələcəkdə əməkdaşların çətinliklə üzləşmələrinin qarşısının alınmasında əvəzolunmaz rol oynayır.

İndeksələr

Bölmədə beynəlxalq təşkilatların Azərbaycanla bağlı hazırladıkları hesabatlar və indekslər, o cümlədən Dünya Bankının «Doing Business» hesabatı, Ümumdünya İqtisadi Forumunun hesabatı və indeksləri, «Heritage» Fondunun İqtisadi Azadlıq İndeksi və digər beynəlxalq indekslər barədə icmallar və təhlil materialları yerləşdirilib. Bu hesabatlarda Azərbaycanda aparılan islahatlara beynəlxalq təşkilatların verdiyi qiymətlər əks olunub. Vergilər Nazirliyi fəaliyyətin təkmil-

Vergilər Nazirliyinin e-kitabxanası ilə tanışlıq

ləşdirilməsi üçün bu hesabatları daim izləyir, nəzərdə saxlayır və daha sonra icmal məlumatlar hazırlanıb e-kitabxanaya daxil edilir.

Video-materiallar

Rəqəmsal cəmiyyətin, informasiya quruculuğunun inkişaf etdiyi dövrdə Vergilər Nazirliyi müasir texniki vasitələrdən istifadə edərək əməkdaşların bilik və bacarıqlarının artırılmasına diqqət yetirir. «Video-materiallar» bölməsinin yaradılması da bu məqsədlərə xidmət edir. Bu bölmədə vergi sistemi üzrə keçirilən konfrans, forum və tədbirlərdə nazirliyin vəzifəli şəxslərinin və digər əməkdaşlarının çıxışları, vergi sistemi üzrə hazırlanan filmlər, təlimatlar və reklam məhsulları, ingilis dilinin tədrisi ilə bağlı ümumi və iqtisadi mövzularda video-materiallar yerləşdirilib. Bölmə 8 altbölmədə ibarətdir.

«Vergiyə dair zəruri video-materiallar» alt bölməsində ümummilliy lider Heydər Əliyev haqqında çəkilmiş filmlər, Prezident İlham Əliyevin Vergilər Nazirliyinin tədbiq etdiyi yeniliklərin təqdimat mərasimlərində iştirak etdiyi videolar yerləşdirilib. Bu alt bölmədə vergi sisteminin inkişafı, həyata keçirilən islahatlar vizual olaraq əməkdaşların diqqətinə çatdırılır. Vergilər naziri Fazil Məmmədovun respublikamızın şəhər və rayonlarında keçirdiyi vətəndaş qəbulu ilə bağlı, eləcə də tədbir və konfranslarda çıxışlarının video-materialları da burada yerləşdirilib. «Vergiyə dair zəruri video-materiallar» alt bölməsinə 30-a yaxın video daxil edilib.

«Beynəlxalq ekspertlər tərəfindən keçirilən treninq və seminarlar» alt bölməsində beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə vergi əməkdaşlarının bilik və bacarıqlarının artırılması istiqamətində keçirilən tədbirlərin video-materialı əks olunub. Təlimlərdə iştirak etməyən əməkdaşlar bu materiallar vasitəsilə tədbirin izləyicisinə çevrilə bilərlər.

«Tədris mərkəzində keçirilən dərslər, treninq və seminarlar» alt bölməsində vergi əməkdaşlarının bilik və bacarıqlarının artırılmasına istiqamətlənmiş video-materiallar yerləşdirilib. Bu tədbirlərə bütün əməkdaşların cəlb olunması mümkün olmadığından, video-materiallar vasitəsilə təlimdə iştirak edə bilməyən əməkdaşlar da orada tədris olunan mövzular barədə biliklər əldə edə bilərlər. Tədris Mərkəzində keçirilən təlimlərdən video-materiallar dərslər, treninq və seminar-

ların keçirildiyi ay başa çatdıqdan sonra 10 gün müddətində e-kitabxanaya daxil edilir. Hazırda bu altbölmədə 40-a yaxın video-material var.

«Tətbiq edilən yeniliklər barədə izahedici video-çarxlar» alt bölməsində Vergilər Nazirliyinin həyata keçirdiyi yeniliklər, innovativ layihələr barədə materiallar yerləşdirilib. Bu bölmənin əhəmiyyəti ondan ibarətdir ki, uzun müddət formalasız materiallar bir arada toplanaraq çoxfunksiyalı şəbəkə vasitəsilə əməkdaşların ixtiyarına verilib.

Vergilər Nazirliyi əməkdaşlarının dil biliklərinin inkişaf etdirilməsinə də xüsusi önəm verir. Bu baxımdan, «İngilis dilinin tədris materialları» alt bölməsində nazirliyin əməkdaşları üçün keçirilən dil kurslarında iştirak edə bilməyən əməkdaşlar üçün video görüntülü kurslar və dərslər yerləşdirilib. Burada tədris materialları ingilis dili səviyyəsinə uyğun olaraq yerləşdirilib və görüntülər həm səsli, həm də tələffüzün daha aydın başa düşülməsi üçün danışmalar subtitrlərlə verilir.

«Vergilərə aid reklam məhsulları» alt bölməsində Vergilər Nazirliyinin təşəbbüsü ilə çəkilən reklam çarxları yerləşdirilib. Bölmədə 10-dan çox reklam çarxi yer alıb. Burada POS-terminal bağlı mövzularda etdiyi çıxışların video-materialı yerləşdirilib. Burada 15-ə yaxın təlimat yerləşdirilib.

«Vergilərə aid video-təlimatlar» alt bölməsində vergi növləri üzrə bəyannamələrin doldurulmasının izahı təsviri verilib. Burada 15-ə yaxın təlimat yerləşdirilib.

Video-materiallar bölməsinin sonuncu - «Vergilərə aid TV çıxışları» alt bölməsi nazirliyin rəhbər vəzifəli şəxslərinin televiziyalarda vergilərə bağlı mövzularda etdiyi çıxışların video-materialı yerləşdirilib. Bu alt bölmədə nazirliyin vəzifəli şəxslərinin 2010-cu ildən bu günə qədər olan çıxışlarını izləmək olar. Bölmədə 30-dan çox material yerləşdirilib.

Tarix

E-kitabxananın əsas bölmələrindən olan «Tarix» bölməsi vasitəsilə Vergilər Nazirliyinin tarixi, Vergi Məcəlləsi qüvvəyə minmədən tədbiq olunan mənfəət vergisi, əlavə dəyər vergisi, fiziki şəxslərin gəlir, əmlak, torpaq vergisi barədə qanunları əldə etmək mümkündür.

AYTƏN

Makedoniyanın nümayəndə heyəti Sumqayıt Texnologiyalar Parkında olub

Azərbaycanda rəsmi səfərdə olan Makedoniya Respublikası Baş nazirinin müavini və həmin ölkənin maliyyə naziri Zoran Stavreskinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinin üzvləri sentyabrın 8-də Sumqayıt Texnologiyalar Parkında (STP) olublar.

Texnoparkın icraçı direktoru Sahib Musayev bildirib ki, Azərbaycanla qeyri-neft sahəsinin inkişafını strateji vəzifə elan edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ölkədə texnoparkların yaradılması təşəbbüsü ilə ç-

xış edib. Texnoparklar kiçik və orta sahibkarlığın stimullaşdırılmasını nəzərdə tutan regional innovasiya zonasının formalaşdırılması layihəsi çərçivəsində inşa edilir. Parka daxil olan hər bir zavod aparıcı dünya istehsalçılarının ən müasir texnoloji avadanlığı ilə təchiz edilib. O bildirib ki, gələcəkdə STP ixrac təyinatlı məhsul istehsalı ilə məşğul olan 30 müəssisəni əhatə edəcək.

Sonra qonaqlar avtobusla zavodun müəssisələrinə tanışlıq ekskursiyasına çıxıblar. Onlar kabel zavodunda, mis və alüminium çubuqların istehsal

sexində, plastik borular, isti sinkləmə, habelə yüksək voltlu elektrik avadanlığı, günəş kollektorları istehsal edən zavodlarda, elektron cihazlar, metal konstruksiyalar, dəqiq emal mərkəzində olublar.

Makedoniyalı qonaqlara müəssisənin bütün zavodlarının strukturu və fəaliyyəti barədə ətraflı informasiya verilib. Bildirilib ki, parkın bütün müəssisələrini yüksək texnologiyalarla təchiz edilib. Burada Fransa, Almaniya, Yaponiya, İsveç və s. ölkələrin tanınmış istehsalçılarının avadanlığı yerləşdirilib.

«Qlobal Rəqabət Qabiliyyəti İndeksi 2014-2015» hesabatında Azərbaycanın mövqeyi yaxşılaşmış

Dünya İqtisadi Forumu dünya ölkələrinin rəqabət qabiliyyətliliyi səviyyəsini xarakterizə edən növbəti «Qlobal Rəqabət Qabiliyyəti İndeksi 2014-2015» hesabatını dərc edib. Hesabatın hazırlanmasında statistik məlumatlardan və dünyanın 144 ölkəsində fəaliyyət göstərən iş adamları arasında sorğunun nəticələrindən istifadə olunub. Hesabata görə, Azərbaycan iqtisadiyyatı rəqabət qabiliyyəti səviyyəsinə əsasən tədqiqatın aparıldığı ölkələr arasında 38-ci yerdə qərarlaşıb. Beləliklə də son bir il ərzində Azərbaycan rəqabətqabiliyyətlilik indeksini daha da yaxşılaşdıraraq dünya sıralamasında 1 pillə irəliləyib.

Dünya İqtisadi Forumu rəqabətqabiliyyətliliyin müəyyən olunması üçün 12 göstəricidən istifadə edir. Bunlar keyfiyyət, infrastruktur, makroiqtisadi sabitlik, sağlamlıq və ilkin təhsil, ali təhsil və peşəkar hazırlıq, əmtəə və xidmətlər bazarının səmərəliliyi, əmək bazarının səmərəliliyi, maliyyə bazarının inkişafı, texnoloji səviyyə, daxili bazarın həcmi, şirkətlərin rəqabət qabiliyyəti və innovasiya potensialı üzrə meyarlardır.

Azərbaycan hesabatda bütün göstəricilər üzrə yaxşı nəticələr əldə edib. Ölkəmizin iqtisadiyyatı rəqabət qabiliyyəti indeksinə əsasən, MDB ölkələri arasında birinci mövqeyini saxlayıb. Respublikamız ilk dəfə olaraq reytingdə iki Baltıqyanı ölkəni - Latviya və Litvanı qabaqlayıb. İqtisadiyyat və sənaye nazirinin müavini Sevinc Həsənova bildirib ki, Azərbaycanın reytingdə mövqeyinin yaxşılaşması ölkə rəhbərliyinin apardığı uğurlu sosial-iqtisadi siyasətin nəticəsidir: «Azərbaycan son 10 ildə iqtisadi və sosial sahələrin in-

kişafında yüksək nəticələrə nail olub. Ölkədə ümumi daxili məhsul (ÜDM) 3 dəfədən çox artıb. İqtisadiyyatın qeyri-neft sektorunun artım tempi son 10 ildə orta hesabla 10 faiz təşkil edib. 2013-cü ilin nəticələrinə görə, ölkə ÜDM-i 5,8 faiz, qeyri-neft sektoru isə 10 faiz artıb».

Hesabata əsasən, biznesin qeydiyyatı üçün lazım olan prosedurların sayına görə Azərbaycan 10-cu yeri, biznesin qeydiyyatı üçün tələb olunan vaxta görə 36-yeri tutub. ÜDM-in həcminə görə ölkəmiz 70-ci pillədə qərarlaşıb. İnflyasiyanın səviyyəsinə görə isə Azərbaycan rəqabətqabiliyyətlilik indeksini daha da yaxşılaşdıraraq dünya sıralamasında 1 pillə irəliləyib.

Hesabatda Azərbaycan bözi alt göstəricilər üzrə ilk 20-iyə daxil olub - makroiqtisadi sabitliyə görə 9-cu, biznesə dəstək üzrə 80-cü, əmək bazarının effektivliyi üzrə 33-cü, infrastrukturun inkişafına üzrə 70-ci, ali təhsil üzrə 90-cı, tibb və ibtidai təhsil üzrə 104-cü, maliyyə bazarlarının inkişafı üzrə 89-cu yerləri tutub.

Son 9 ildə ölkəmiz «Qlobal rəqabət qabiliyyəti indeksini» hesabları üzrə 31 pillə - 2005-ci ildə 117 iqtisadiyyat arasında 69-cu yerdən 2014-cü ildə 38-ci yerə düşüb irəliləyib. 2005-2014-cü illər ərzində Azərbaycanla yanaşı, MDB ölkələri arasında yalnız Qazaxıstan və Rusiyanın rəqabət qabiliyyəti indeksləri yüksəlib.

Dövlət başçısı tərəfindən bu ilin mart ayında imzalanmış «Sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında» fərman ölkədə sahibkarlıq fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsinin təkmilləşdirilməsi və əlverişli biznes mühitinin formalaşdırılması sahəsində

proaktiv idarəetmənin təkmilləşdirilməsi və investorların maraqlarının qorunması, idxal-ixrac əməliyyatları zamanı tələb edilən sənədlərin, müddət və xərclərin azaldılması və digər sahələrdə bir sıra yeniliklər tətbiq olunacaq.

proaktiv idarəetmənin təkmilləşdirilməsi və investorların maraqlarının qorunması, idxal-ixrac əməliyyatları zamanı tələb edilən sənədlərin, müddət və xərclərin azaldılması və digər sahələrdə bir sıra yeniliklər tətbiq olunacaq.

Hazırda respublikamızda biznes mühitinin və rəqabətqabiliyyətliliyin daha da yaxşılaşdırılması məqsədilə tədbirlər davam etdirilir. 2014-cü ilin sonuna kimi icazələrin verilməsi sahəsində mövcud prosedurların müddətlərinin azaldılması, daha geniş əmlak hüquqlarının dövlət qeydiyyatı sahəsində prosedurların sadələşdirilməsi, kor-

artırılması məqsədilə xüsusi icazə tələb edən fəaliyyət növlərinin sayı kəskin surətdə azaldılıb, lisenziya müddəti uzadılib, lisenziya verilməsi prosesində dövlət orqanları tərəfindən sui-istifadə hallarına yol verməyə və bu sahədə şəffaflığı təmin edən qaydalar tətbiq edilib».

S.Həsənova bildirib ki, hazırda həyata keçirilən «Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış» İnkişaf Konsepsiyasında iqtisadiyyatın rəqabət qabiliyyətinin gücləndirilməsi əsas prioritetlərin biri kimi müəyyən edilib. Respublikamızın reyting qiymətləndirilməsində müsbət dəyişiklik biznes mühitinə və səhmdarların biznes gözləntilərinə də təsir edəcək. Azərbaycanın dünya kosmik sənayesinə daxil olması da ölkənin beynəlxalq hesabatlarda mövqeyinin gələcəkdə yaxşılaşmasına səbəb olacaq.

Milli Məslisin iqtisadi siyasət komitəsinin üzvü Əli Məsimlinin sözlərinə görə, Dünya İqtisadi Forumunun hesabatında bizneslə bağlı indekslər əsas meyarlar hesab olunur və respublikamız həmin gös-

artırılması məqsədilə xüsusi icazə tələb edən fəaliyyət növlərinin sayı kəskin surətdə azaldılıb, lisenziya müddəti uzadılib, lisenziya verilməsi prosesində dövlət orqanları tərəfindən sui-istifadə hallarına yol verməyə və bu sahədə şəffaflığı təmin edən qaydalar tətbiq edilib».

Ə.Məsimli bildirib ki, beynəlxalq hesabatlarda, adətən, enerji tədarükçüsü olan ölkələrin iqtisadiyyatında qeyri-neft sektoru üzrə indikatorlara xüsusi diqqət yetirilir. Azərbaycan da daxil olduğu MDB regionunda əsas yanacaq istehsalçıları olan Rusiya və Qazaxıstanın reyting baxımından bizdə geridə qalmaları ölkəmizin qeyri-neft sektorunda daha çox artım meylləri əldə edərək iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə nail olduğunu təsdiq edir: «Respublikamızın hesabata mövqeyinin yaxşılaşması xarici investorların Azərbaycan iqtisadiyyatına marağının daha da artmasına, yeni sərmayə qoyuluşlarına səbəb olacaq. Bu investisiyalar isə regionlarda yeni müəssisələrin yaradılması, əlavə iş yerlərinin açılması, məşğulluğun səviyyəsinin yüksəlməsi üçün güclü zəmin deməkdir. Eyni zamanda, bu tədbirlərin sayəsində insanların həyat şəraiti ilə bağlı sosial göstəricilər də yaxşılaşacaq».

Dünya İqtisadi Forumu ilə sıx əməkdaşlıq edən Azərbaycan Marketing Cəmiyyətinin layihə rəhbəri, iqtisadçı ekspert Nigar Nəcəfzadənin sözlərinə görə, hesabata respublikamızdakı inkişaf proseslərinin beynəlxalq səviyyədə müsbət qiymətləndirilməsini təsdiqləyir: «Azərbaycanın Dünya İqtisadi Forumunun reyting cədvəlində irəliləməsi həm də aparılan davamlı islahatlar nəticəsində ölkənin iqtisadi qüdrətinin əhəmiyyətli dərəcədə güclənməsini, dinamik sosial-iqtisadi inkişafı və insanların sosial rifah halının yaxşılaşmasını əks etdirir. Xüsusən də son illərdə qeyri-neft sektorunda gedən sürətli inkişaf iqtisadiyyatın rəqabətə davamlılığının artımına etibarlı zəmin yaradıb».

Qeyd olunduğuna görə, Marketing Cəmiyyəti Dünya İqtisadi Forumunun sifarişində Azərbaycanın iqtisadi vəziyyətinin dəyərləndirilməsi istiqamətində sorğular keçirir. Bu məqsədlə respublikanın 100-dək tanınmış iqtisadçı ekspertinin rəyi əsas götürülür. Forumun müəyyən etdiyi reyting, əsasən, statistik məlumatların kombinasiyasına və Dünya İqtisadi Forumunun milli tərəfdaşlarla birgə ölkələrdə rəqabətqabiliyyətlilik və iqtisadi inkişaf məsələləri üzrə ixtisaslaşmış aparıcı elmi tədqiqat institutları və şirkətlərlə keçirdiyi geniş illik tədqiqatın nəticələrinə əsaslanır.

ELBRUS CƏFƏRLİ

Türkiyə iqtisadiyyatına 20 milyard dollar həcmində sərmayə...

Türkiyə və Azərbaycan arasında iqtisadi əlaqələrin inkişafı və hər iki ölkənin dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərləri regionda yeni layihələrin əsasını qoyulmasına, investisiyaların axımına geniş zəmin yaratmaqdadır. Tərəflər qarşılıqlı 10 il ərzində iqtisadiyyatın bütün sahələri üzrə yeni layihələr imza atmağı, investisiya qoyuluşlarının həcmi 3-4 dəfə artırmağı planlaşdırırlar.

İqtisadiyyat və sənaye nazirinin müavini Niyazi Səfərovun sözlərinə görə, Azərbaycan xarici ölkələrin iqtisadiyyatına yatırılan investisiyaların həcminə görə MDB-də ilk yerlərdən birini tutur. Hazırda Azərbaycanın xarici ölkələrin iqtisadiyyatına yatırdığı sərmayələrin həcmi təxminən 8 milyard dollar təşkil edir. Xarici sərmayə portfelinə əsas yer isə Türkiyə tutur. İndiyədək bu ölkəyə respublikamız tərəfindən 5 milyard dollardan çox sərmayə qoyulub. Azərbaycan yaxın beş ildə təkcə bir layihə üzrə - «Petkim-Holdinq»-in yeni emal müəssisəsinin inşasına 5 milyard dollar investisiya qoyacaq.

Türkiyə ilə birgə investisiya layihələrinin həyata keçirilməsində təşviqədiçi rol oynayan Azərbaycanlı İş Adamları Birliyi (AİB) və Azərbaycanda İx-

torlarına bir o qədər «yaşıl işıq» yandırılıb. Türkiyənin sərmayə bazarında indiyədək ən iri sərmayəçilərdən biri məhz Azərbaycandır. Respublikamız son bir ildə qarşılıqlı əlaqəyə yönəltdiyi investisiyaların həcminə görə bir sıra dövlətləri qabaqlamaqdadır. Türkiyənin ən nəhəng kimya kompleksi olan «Petkim»-in səhmlərinin alınması, «Tekfen» şirkəti ilə səhmlərin alqı-satqısına dair sazişin imzalanması Azərbaycanın Türkiyədə ən böyük potensial investor kimi qüdrətini artırmışın nümunəsidir. Ümumilikdə iki ölkə arasında nəzərdə tutulan uzunmüddətli əməkdaşlıq proqramlarının icrası yaxın gələcəkdə həm Türkiyənin, həm də Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatında aparıcı yer tutmasına stimül yaradır.

Azərbaycanlı İş Adamları Birliyinin (AİB) rəhbəri Seymur Ağayev isə hesab edir ki, yeni investisiya layihələri Azərbaycanın iş adamlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi, yeni investisiyaların təşviqini nəzərdə tutur. İki qarşılıqlı əlaqədə iqtisadi əməkdaşlığın daha da genişlənməsində yeni imkanlar yaratmasına səbəb olacaq bu layihələr Türkiyə iqtisadiyyatına Azərbaycan tərəfindən yatırılan sərmayələrin həcmi artırılmasına təmin edəcək. Qeyd olunduğuna görə, bu gün hər iki ölkənin iqtisadiyyatı istər dövlət şirkətləri, istərsə də biznes qurumları üçün açıqdır və bu, son illərdə iqtisadi əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə və sərmayə qoyuluşlarının coğrafiyasının genişlənməsinə səbəb olub.

Hər iki ölkənin biznes dairələri tərəfindən birgə təşviqədiçi tədbirlər sayəsində yaxın 7-8 ildə Türkiyədə Azərbaycan tərəfindən yatırılan investisiyaların həcmi 3 dəfə artması gözlənilir. Ümumilikdə 2020-ci ilə kimi Azərbaycanın Türkiyəyə yatırdığı investisiyaların həcmi 20 mlrd. dolları öteçək.

ELBRUS

İstehlakçı öz hüquqlarını bilməlidir

Təəssüf ki, çox vaxt belə olmur

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin və «İstehlakçı hüquqlarının müdafiəsi haqqında» Qanunun müvafiq maddələrinə görə, alıcı aldığı mal başqa ölçülül, formalı, qabarıtlı, fasonlu, rəngli və ya quruluşlu oşxar mala dəyişdirə bilər. Alıcının qeyri-ərzəq malını aldığı andan 14 gün müddətində bu hüquqdan yararlanmaq imkanı var. Əgər satıcıda dəyişdirilmək üçün zəruri mal yoxdursa, alıcı əldə etdiyi malı satıcıya qaytar və ödədiyi pul məbləğini geri tələb edə bilər. İstehlakçıların hüquqları ilə bağlı qanunvericilik aktlarında bir çox hallar nəzərdə tutulmuşdur ki, bu hüquqların pozulması anında vətəndaşların şikayəti əsasında fiziki və ya hüquqi şəxslər cəzalandırılmalıdır.

Buna baxmayaraq, Azərbaycanda istehlakçı hüquqlarının pozulması hallarına tez-tez rast gəlinir. Bu sahədəki vəziyyəti nəzərə alaraq, hökumət «Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» və «Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» qanunlarda istehlakçı hüquqlarının pozulmasına görə cəzaları bir qədər də sərtləşdirib. Bu dəyişiklik nəticəsində istehlakçıların hüquqlarını pozaraq həm də vergidən yayımağa cəhd göstərənə daha böyük cərimə və cəzalara məruz qalacaqlar. İnzibati Xətalər Məcəlləsinə daxil edilmiş 228.0.13-cü maddəyə əsasən, qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hüquqlarla müqayisədə istehlakçının hüquqlarını məhdudlaşdıran şərtlərin müqavilələrə daxil edilməsi inzibati xəta tərkibi yaratmaqda istehlakçıların hüquqlarının pozulması kimi qiymətləndirilir və bu cür hərəkətlərə yol verən vəzifəli şəxslərə 1500 manatdan 2000 manatadək, hüquqi şəxslərə isə 4000 manatdan 5000 manatadək cərimənin tətbiq edilməsi nəzərdə tutulur.

İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 231-ci maddəsinə edilmiş dəyişikliklərə görə («İstehlakçıları aldatma»), malın (xidmətin) ölçüsünə, çəkisinə, hesabına, is-

tehlak xüsusiyyətinə və ya keyfiyyətinə dair istehlakçıların aldadılması inzibati xəta hesab edilir. Bu cür hallara yol verən fiziki şəxslərə 600 manat, vəzifəli şəxslərə 1000 manat, hüquqi şəxslərə isə 3000 manat miqdarında cərimə sanksiyası tətbiq edilir.

Qanunvericiliyə görə, istehlakçıların mal (iş, xidmət) haqqında məlumat almaq hüququnun pozulmasına, yəni istehlakçıya satılan mal (iş, xidmət) barəsində qanunla müəyyən edilmiş zəruri məlumatların verilməməsinə görə təqsirli vəzifəli şəxslərin 200 manat, hüquqi şəxslərin isə 400 manat miqdarında cərimə edilməsi nəzərdə tutulur.

«Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında» Qanunla həmin məcəllənin 200-cü maddəsinin sanksiyası kifayət qədər sərtləşdirilib. Bundan sonra malın (xidmətin) ölçüsünə, çəkisinə, hesabına, habelə istehlak xüsusiyyəti və ya keyfiyyətinə dair istehlakçıları xeyli miqdarda (40 manatdan 500 manatadək) aldadan malsatan və ya əhaliyə xidmət göstərən təşkilatlar, həmçinin ticarət (xidmət) sahəsində fərdi sahibkar qismində qeydə alınmış fiziki şəxslər bu əmələ görə 3000 manatdan 5000 manatadək miqdarda cərimə və ya 180 saat-

dan 240 saatadək ictimai işlərlə cəzalandırılır. Eyni əməllər təkrar törədildikdə, qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən törədildikdə və külli miqdarda (5000 manatdan yuxarı) ziyan vurmaqla törədildikdə 5000 manatdan 7000 manatadək cərimə və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifədən azad edilməsi və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğulolma hüququndan məhrum edilməklə iki ilədək müddətə azadlığın məhdudlaşdırılması tətbiq edilir.

Bilə-bilə keyfiyyətsiz məhsulların istehsalı, satışa buraxılması və ya belə məhsulların satışı, onların keyfiyyətsiz olmasının gizlədilməsi zərərçəkmiş şəx-

sin sağlamlığına az ağır və ya ağır zərər vurulmasına səbəb olduqda, bu hallara yol verən təsərrüfat subyekti 7000 manatdan 9000 manatadək miqdarda cərimə və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırılır.

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 200.4-cü maddəsinə əsasən, eyni əməllər ehtiyatsızlıqdan zərər çəkmiş şəxsin ölümünə və ya digər ağır nəticələrə səbəb olduqda, təqsirli şəxslər 3 ildən 7 ilədək müddətə azadlıqdan məhrumetmə ilə cəzalandırılır.

Rəşad SADIQOV

Azərbaycanda Türkiyə sərmayələri əsasında 1106 şirkət, Türkiyədə isə 1000-ə yaxın Azərbaycan şirkəti fəaliyyət göstərir

racın və Investisiyaların Təşviqi Fondu (AzPROMO) ortamüddətli dövr üzrə investisiya xəritəsini hazırlayıb. AzPROMO-nun rəhbəri Rüfət Məmmədov bildirib ki, Azərbaycanlı biznes dairələrinin qarşılıqlı əlaqədə iqtisadiyyatında fəaliyyətini artırmaq üçün bir sıra layihələr hazırlanıb ki, onların sırasında neft-kimya kompleksləri, sənaye sahələri, ticarət, xidmət, istehsal və turizm bölmələri əsas yer tutur. Azərbaycanın iqtisadiyyatı Türkiyə üçün geniş əhatə dairəsinə görə necə açıqdırsa, qarşılıqlı əlaqədə iqtisadiyyatında fəaliyyətini artırmaq üçün bir sıra layihələr hazırlanıb ki, onların sırasında neft-kimya kompleksləri, sənaye sahələri, ticarət, xidmət, istehsal və turizm bölmələri əsas yer tutur. Azərbaycanın iqtisadiyyatı Türkiyə üçün geniş əhatə dairəsinə görə necə açıqdırsa, qarşılıqlı əlaqədə iqtisadiyyatında fəaliyyətini artırmaq üçün bir sıra layihələr hazırlanıb ki, onların sırasında neft-kimya kompleksləri, sənaye sahələri, ticarət, xidmət, istehsal və turizm bölmələri əsas yer tutur.

Beynəlxalq uçotun aparılmasında tətbiq olunan qaydalar

Xanbaba Quliyev,
Auditorlar Palatasının üzvü

7-ci MƏRHƏLƏ

Növbəti hesabat dövrünə keçən sınaq balansının hazırlanması

Əvvəlki mərhələdə qeyd edildi ki, gəlirlər, xərclər və mənfəətin bölüşdürülməsinə (kapitala) aid olan hesabların bağlanması ilə əlaqədar verilən ikili yazılışlar əməliyyat jurnalında davamlı olaraq əks et-

dirilir və eyni zamanda həmin hesablar üzrə dəyişikliklər baş kitabda da işlənir. Bununla da həm əməliyyat jurnalında, həm də baş kitabda cari hesabat dövrü (bizim misaldə 2014-cü ilin yanvar ayı) üzrə qeydlər başa çatır. Tamamlanmış baş kitabla nəzər salsaq görürük ki, qeydləri əks etsirilən (əməliyyatlar baş verən) hesabların ya qalıqları qalmışdır, ya da qalığı yoxdur (sıfırdır).

Bu mərhələdə baş kitabda qalıqları qalmış hesablar üzrə 2014-cü ilin 01 fevral tarixinə

PƏRAKƏNDƏ TİCARƏT OBYEKTİ SINAQ BALANSI «01» fevral 2014-cü il tarixinə

Hesabın №-si	Hesabın adı	DEBET (məbləğ)	KREDIT (məbləğ)
111	Torpaq, tikili və avadanlıqlar - dəyər	95000	
112	Torpaq, tikili və avadanlıqlar - amortizasiya	(22500)	
205	Mallar	145650	
211	Alicıların və sifarişçilərin qısamüddətli debitor borcları	103400	
221	Kassa	49850	
222	Bank – milli valyuta ilə cari hesab	38930	
301	Nominal (nizamnamə) kapital		70000
341	Hesabat dövrünün xalis mənfəəti (zərəri)		37376
501	Qısamüddətli bank kreditləri		80000
521	Vergi öhdəlikləri		9344
522	Sosial sığorta və təminatlar üzrə öhdəliklər		3100
531	Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları		207370
533	Əməyin ödənişi üzrə işçi heyətinə qısam. kred. borcları		3140
	CƏMI	410330	410330

PƏRAKƏNDƏ TİCARƏT OBYEKTİ SINAQ BALANSI «01» fevral 2014-cü il tarixinə

Hesabın №-si	Hesabın adı	DEBET (məbləğ)	KREDIT (məbləğ)
I.	AKTİV HESABLAR		
111	Torpaq, tikili və avadanlıqlar - dəyər	95000	
112	Torpaq, tikili və avadanlıqlar - amortizasiya	(22500)	
205	Mallar	145650	
211	Alicıların və sifarişçilərin qısamüddətli debitor borcları	103400	
221	Kassa	49850	
222	Bank – milli valyuta ilə cari hesab	38930	
	Aktiv hesablar üzrə cəmi məbləğ	410330	
II.	KAPİTAL HESABLARI		
301	Nominal (nizamnamə) kapital		70000
341	Hesabat dövrünün xalis mənfəəti (zərəri)		37376
	Kapital hesabları üzrə cəmi məbləğ		107376
III.	ÖHDƏLİK HESABLARI		
501	Qısamüddətli bank kreditləri		80000
521	Vergi öhdəlikləri		9344
522	Sosial sığorta və təminatlar üzrə öhdəliklər		3100
531	Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları		207370
533	Əməyin ödənişi üzrə işçi heyətinə qısam. kred. borcları		3140
	Öhdəlik hesabları üzrə cəmi məbləğ		302954
	Yekun balans məbləğ	410330	410330

Bu cədvəli qısaca təsvir edək:

- Aktivlər - 410330 manat
- Kapital - 107376 manat
- Öhdəliklər - 302954 manat

Maliyyə bərabərliyinin doğruluğunu yoxlaşdırmaq:

$$\text{Aktivlər} = \text{Kapital} + \text{Öhdəliklər}$$

$$410330 = 107376 + 302954$$

Ay ərzində sığorta ödənişlərinin statistikasi

Bu ilin avqust ayı ərzində «Avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin icbari sığortası» üzrə 1,810 sığorta tələbi üzrə 2 milyon 301 min 798 manat məbləğində sığorta ödənişi həyata keçirilib.

İcbari Sığorta Bürosundan bildirişlər ki, sığorta ödənişlərinin zərərli növü üzrə bölgüsü aparılıb. Belə ki, nəqliyyat vasitələrinə dəyərən zərər üzrə 2 milyon 164 min 340 ma-

nat, əmlakla dəyərən zərər üzrə 29 min 408 manat, sağlamlığa dəyərən zərər üzrə 43 min 50 manat, şəxsin ölümü üzrə 65 min manat məbləğində sığorta ödənişi edilib.

Bu ilin yanvar-avqust ayları ərzində İcbari Sığorta Bürosunun iştirakçıları olan sığorta şirkətləri tərəfindən «Avtonəqliyyat vasitəsi sahiblərinin mülki məsuliyyətinin icbari sığortası» üzrə ümumilikdə 17,2 milyon manat sığorta ödənişi həyata keçirilib.

vergi təqvimini

SENTYABR						
I	II	III	IV	V	VI	VII
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

«1-1» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür. Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - Aksiz vergisi: Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal ediləndə hər hesabat dövrü üçün vergi tu-

tulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«8» - Madən vergisi: Madən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Madən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxardığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəpçik-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.

«10.1» - Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirlinə gəlir

vergisini hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

«10.2» - Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortacılar fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirlinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

«10.3» - Ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməli rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidir.

Borclu vergi ödəyiciləri

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin 1-ci bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur. Vergi Məcəlləsinin 16.1.1-ci maddəsində isə qeyd olunub ki, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri ödəmək vergi ödəyicisinin vəzifəsidir. Məcəllənin 77-ci maddəsinin müddəalarına görə, vergi ödəyicisi vergi qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq verginin ödənilməsinə nəzərdə tutulan şəraitin yarandığı andan vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün cavabdehdir və vergi öhdəliyinin yaranması, dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi qaydası və şərtləri yalnız Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilir.

Vergilər Nazirliyinin apardığı təhlillər göstərir ki, borclu vergi ödəyicilərinin çoxu müxtəlif səbəblərdən yaranmış vergi borclarını mümkün qədər qısa müddət ərzində ödəməyə çalışır və əsasən, buna nail olur. Lakin vergi borclarını ödəmək üçün real imkanları olan bəzi vergi ödəyiciləri qanunvericiliyin tələblərini pozur, hesablanmış vergiləri nəzərdə tutulmuş müddətlərdə dövlət büdcəsinə ödəmir.

Bununla əlaqədar olaraq ayrı-ayrı vergi orqanları üzrə borclarını 2 aydan artıq müddətdə ödəməyən, lakin buna real imkanı olan vergi ödəyici-

lərinin siyahısının mütəmadi qaydada «Vergilər» qəzetində dərc edilməsi, habelə həmin siyahıların vergi orqanları və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərində yerləşdirilməsi nəzərdə tu-

tulub. Qəzetimizin bu sayında 13 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsində qeydiyyatdan keçən və vergi borclarını ödəmək iqtidarında olan borclu vergi ödəyicilərinin siyahısı dərc olunur.

№	Vergi ödəyicisinin adı	Vergi ödəyicisinin qeydiyyatda olduğu rayon
1	«SV-İNŞAAT» MMC	Zaqatala rayonu
2	HUDULOV İZZƏT DİBİRHACIYEV OĞLU	Balakən rayonu
3	QAFAROV RAMİZ QAFAR OĞLU	Balakən rayonu
4	«HƏYAT» MMC	Balakən rayonu
5	BARABAŞOV ZAHİD MUSA OĞLU	Zaqatala rayonu
6	«ŞAHİN» MMC	Zaqatala rayonu
7	MƏMMƏDOV NƏCƏF HACI OĞLU	Qax rayonu
8	MƏMMƏDOV İSMAYIL FAZİL OĞLU	Zaqatala rayonu
9	QURBANOVA MÜXLİSƏT ARAF QIZI	Zaqatala rayonu
10	BAKEYEV ƏNVƏR HƏSƏN OĞLU	Balakən rayonu

Biznes üçün innovativ gömrük rejimi

Azərbaycanda biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, ölkəmizin idxal-ixrac qabiliyyətinin artması və azad ticarətin təmin olunmasında gömrük sisteminin rolu böyükdür. Xüsusilə də azərbaycanlı iş adamlarının asan və maneəsiz xarici bazarlara çıxış imkanlarının artmasında daxili bazarın qorunması, ticarət əməliyyatlarının liberallaşdırılması, idxal-ixrac əməliyyatlarının təkmilləşdirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Son illərdə bu sahədə ən qabaqçıl texnologiyaların tətbiqi, sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslərin «bir pəncərə» prinsipinə uyğun olaraq elektron qeydiyyatının təkmilləşdirilməsi gömrük rejiminin liberallaşmasına səbəb olub.

Azərbaycanın gömrük sisteminə tətbiq olunan yeniliklər BMT-nin İnkişaf Proqramı tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. BMT-nin ölkəmizdəki rezident əlaqələndiricisi Antonius Broek bildirib ki, Azərbaycanın gömrük sisteminə son dövrlər ən müasir texnologiyalar tətbiq olunur ki, bu da idarəetmənin avtomatlaşdırılmasına və nəzarətin elektronlaşdırılmasına imkan verir. Azərbaycan dünya gömrük sisteminə inteqrasiyanı dərinləşdirərək sərhəd-gömrük orqanlarının yenidən qurulması, gömrük qanunvericiliyinin müasirləşdirilməsi, İKT-nin istifadəsi, «bir pəncərə» sisteminin tətbiqi sahəsində xeyli uğurlar əldə edib. Həyata keçirilən islahatlar qaçaqmalçılığa və digər hüquqpozmalara qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, gömrük tariflərinin təkmilləşdirilməsi və maliyyə intizamının möhkəmləndirilməsinə şərait yaradıb. A.Broek deyib ki, Azərbaycanın gömrük sisteminə tətbiq olunan ən müasir

texnologiyalar və innovasiyalarla bağlı təcrübəsi digər ölkələr tərəfindən mənimlənilə bilər.

Azərbaycan hökuməti ölkədə sahibkarlıq fəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsinin təkmilləşdirilməsi və əlverişli biznes mühitinin formalaşdırılması, sərhəd-keçid məntəqələrinin elektron nəzarətin daha da yaxşılaşdırılması qarşısında məqsəd qoyub.

Aparılan islahatlar qaçaqmalçılığa və digər hüquqpozmalara qarşı mübarizənin gücləndirilməsinə şərait yaradıb

Ölkəmizin beynəlxalq ticarət sistemində inteqrasiyanın dərinləşməsi və global ticarətdə iştirakının artması məqsədilə idxal-ixrac əməliyyatlarının liberallaşdırılmasına və əlverişli biznes mühitinin formalaşdırılması, sərhəd-keçid məntəqələrinin elektron nəzarətin daha da yaxşılaşdırılması qarşısında məqsəd qoyub.

Hazırda qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi və bir sıra texniki-hüquqi məsələlərin həlli istiqamətində işlər davam etdirilir. Bir sıra normativ-hüquqi aktlara dəyişiklik edildikdən sonra idxal-ixrac zamanı gömrük nəzarətinin həyata keçirilməsi üçün cəmi 2 sənəd (nəqliyyat sənədi və bəyannamə) tələb olunacaq. Bununla da tələb olunan sənədlərin sayı idxalda 11-dən 2-yə, ixracda isə 8-dən 2-yə endiriləcəkdir. Ümumilikdə isə tələb olunan sənədlərin sayı 19-dan 4-dək azalacaqdır. Ticarət sahəsində e-xidmətlərin əhatəsini genişləndirən gömrük

orqanları idxal-ixrac əməliyyatları zamanı tələb olunan sənədlərin, müddət və xərclərin azaldılması üçün bir sıra yeniliklər etməyi də planlaşdırır. Bisneslə məşğul olan şəxslərin işini asanlaşdırmaq məqsədilə gömrük bəyannamələrinin «ASAN xidmət» mərkəzlərində doldurulması və gömrük orqanlarına elektron yolla göndərilməsi mümkün olacaq.

Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında imzalanmış sadələşdirilmiş vizə rejimi və readmissiya sazişinin sentyabrın 1-dən qüvvəyə minməsi də sərhəd-keçid məntəqələrinin təhlükəsizliyinin təmin olunması, idarə olunmanın təkmilləşdirilməsi və digər məsələlərin həllini vacib edir. Buna görə də idxal-ixrac gömrük nəzarətinin gücləndirilməsi ilə bağlı ən müasir texnologiyaların tətbiqi davam etdiriləcəkdir. DGK hesab edir ki, infrastrukturun tamamilə müasir tələblərə uyğun şəkildə qurulması, idxal-ixrac sistemində avtomatlaşdırılmış idarəetmənin tam tətbiq edilməsi ticarət-iqtisadi münasibətlərdə gömrük rəsmiləşdirilməsinin sadələşdirilməsinə, ölkəmizin iqtisadi təhlükəsizliyinin möhkəmlənməsinə və Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzvlük prosesinin sürətlənməsinə əlverişli zəmin yaradacaq. Həyata keçirilən tədbirlər bizneslə məşğul olan şəxslər üçün daha az vaxt və minimum xərc sərf etməklə fəaliyyətlərinə geniş imkanlar yaradacaq, eyni zamanda, özlə bölmənin inkişafına tökan verəcəkdir.

E.CƏFƏRLİ

vergi cinayətləri

Vergidən yayınma cinayət məsuliyyəti yaradır

Sahibkar Mirmehdi Mirzəliyevnin rəhbərlik etdiyi «Etalon Sənaye» MMC-nin fəaliyyəti müxtəlif təşkilatlara tikinti materiallarının satışı, təmir-bərpa işləri və xidmətlərin göstərilməsindən ibarət olub. Müəssisə qısa müddətdə özünə kifayət qədər partnyor toplayıb və onların sırasında respublikanın müxtəlif nazirlik və komitələri, iri şirkətlərin sifarişləri üstünlük təşkil edib. Sahibkar ilkin dövrlər sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi kimi fəaliyyət göstərmiş, sonralar dövrüyyəsinin artması ilə əlaqədar ƏDV və gəlir vergisini ödəməli olduğu halda, öhdəliklərə əməl etməyib.

Vergilər Nazirliyi yanında Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamenti tərəfindən müəyyən edilib ki, M.Mirzəliyev «Etalon Sənaye»-nin direktoru vəzifəsində işləyərkən MMC-nin nizamnaməsində nəzərdə tutulmuş funksiyaları özü tam

yerinə yetirərək əmlakın maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin uçotunun aparılması vəzifəsini özünə götürüb, vergilərin hesablanması və dövlət büdcəsinə ödənilməsinə nəzərdə tutulan əməliyyatları apararaq rəsmiləşdirib. Vergi ödəyicisinin fəaliyyətinə məsuliyyət daşıyan və müvafiq vergilərin ödənilməsinin təmin edilməsinə cavabdeh şəxs olduğu halda Vergi Məcəlləsinin 16.1.1, 16.1.3, 16.1.4, 16.1.6, 16.1.7, 17.3, 53.1, 71.1, 71.2, 72, 77.3, 78.1, 82, 167, 220 və 221-ci maddələrinin tələblərini pozub. Beləliklə, vergi orqanına göndərilmiş bəyannamələrə təhrif olunmuş məlumatlar daxil etməklə 6781,88 manat məbləğində sadələşdirilmiş vergini dövlət büdcəsinə ödəməkdən yayınırıb.

Mirmehdi Mirzəliyev Cinayət Məcəlləsinin 213.1-ci maddəsi ilə təqsirləndirilərkən bəzində cinayət işi

Təqsirləndirilən şəxs M. Mirzəliyev ona elan olunmuş ittihamla özünü təqsirli bilərək ifadəsində göstərib ki, MMC-nin direktoru kimi müəssisənin ciddi hesabat və maliyyə sənədləri, möhür, künc ştampları və vergi orqanı tərəfindən verilmiş elektron sifər və parolu hər zaman özündə saxlayıb və hesabatları onun tərəfindən tərtib olunaraq internet vasitəsi ilə vergi orqanına göndərilib. Müəssisə ilə əməkdaşlıq edən şirkət və firmalardan aparılan alqı-satqı, həmçinin iş və xidmətlərin göstərilməsi özü tərəfindən icra olunub. Bu əməliyyatlarda digər şəxslərin iştirakı olmayıb.

Sahibkar M.Mirzəliyevnin cinayəti onun səmimi etirafından başqa, digər təkzibolunmaz faktlarla sübuta yetirilib və o, Goranboy Rayon Məhkəməsinin hökmü ilə 5 il 5 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

ELBRUS

beynəlxalq panoram

Zəngin fransızlar vergilərin ağırlığından
Portuqaliyaya üz tuturlar

İmkanlı fransızlar Portuqaliyanın əmlak bazarını canlandırırblar. Onlar Portuqaliya hökumətinin verdiyi güzəştlərdən istifadə etməyə və Fransa hökumətinin yüksək vergi yükündən qaçmağa tələsirlər.

Son üç il ərzində Fransa xəzinəsinə vergi şəklində 70 milyard avro daxil olub. Dövlət yığımlarının həcmi bir çox fransızlarda narazılıq yaradır. Belə bir şəraitdə Portuqaliyada vətəndaşlara verilən maliyyə güzəştləri bu ölkəyə axına səbəb olub.

Əvvəllər Portuqaliyanın əmlak bazarında ən çox mülk əldə edən qrup ingilislər idi, lakin bu il liderliyi fransızlar ələ keçiriblər. Yeni güzəştlər sisteminə əsasən, Portuqaliyaya yaşamağa gələn xarici təqaüdüçülər pensiyalarını xarici mənəbdən aldıkları təqdirdə vergilərdən azad edirlər. Fransa isə vergiləri yalnız öz vətəndaşlarından alır. «Bu o deməkdir ki, pensiya gəlirləri son nəticədə heç bir vergiyə cəlb edilmir», - deyər «PricewaterhouseCoopers» şirkətinin Lissabondakı vergi meneceri Luis Filip Souza qeyd edir.

Fransanın hazırkı prezidenti Fransua Olland 2012-ci ilin mayında 1 milyon avrodan yuxarı gəlirlərə 75%-lik vergi tətbiq edib və kapital artımına yığımları yüksəldib. Bu isə Fransadakı vergi yükü göstəricisinin Avropa Birliyində ən yüksək olmasına gətirib çıxarıb.

Xarici ölkələrin təcrübəsi

Litva Respublikasının
vergi sistemi:
mənfəət vergisi

Litvada 2012-ci ildə ÜDM 3,7% artaraq 42,3 mlrd. ABŞ dolları təşkil etmişdir. Adambaşına düşən ÜDM 14,2 min ABŞ dolları olmuşdur. ÜDM-in əsas hissəsini xidmətlər (72,5%) və sənaye (19,6%) təşkil etmişdir. Dövlət büdcəsinin gəlirləri 13,8 mlrd. ABŞ dolları, xərcləri isə 15,2 mlrd. ABŞ dolları olmuşdur. İnflyasiya 3,2%, işsizlik 13,2% təşkil etmişdir. Minimum aylıq əməkhaqqı 996 Litva liti (397 ABŞ dolları) həcmində müəyyən edilmişdir.

2012-ci ildə Litvada ümumi vergi daxilolmalarının həcmi 6,7 mlrd. ABŞ dolları olmuşdur ki, bunun 35,9%-i birbaşa vergilər, 54,7%-i dolaylı vergilər və 9,4%-i isə digər vergilərin payına düşür.

Litva Respublikasının Dövlət Vergi Müfəttişliyi 10 aprel 1990-cı ildə Maliyyə Nazirliyinin tərkibində təsis edilmişdir. Dövlət Vergi Müfəttişliyinin rəhbəri Maliyyə Nazirliyi tərəfindən təyin edilir. Müfəttişliyin tərkibinə 13 idarə, 5 müstəqil şöbə və 10 ərazi vergi müfəttişlikləri daxildir. Dövlət Vergi Müfəttişliyinin fəaliyyətinə maliyyə naziri, ərazi vergi müfəttişliklərinin fəaliyyətinə isə Dövlət Vergi Müfəttişliyinin rəhbəri nəzarət edir.

Ölkədə vergi ödəyicilərinin sayı 367.902 nəfər, vergi əməkdaşlarının sayı isə 3296 nəfər təşkil edir. ƏDV ödəyicilərinin xüsusi çəkisi 20,7%-ə bərabərdir.

Litvada mənfəət vergisi: Litvada mənfəət vergisi modifikasiya edilmiş klassik sistemə əsaslanır. Belə ki, fərdi səhmdarlar dividend bölüşdürmələri münasibətdə tam şəkildə klassik sistem tətbiq olunur və dividend həm müəssisə səviyyəsində, həm də fərdi səhmdarlara verildikdən sonra vergiyə cəlb olunur. Hüquqi şəxs olan müəssisə səhmdarlarına mü-

nasibətdə isə, adətən, ikiqat vergitutma istisna edilir.

Litva qanunvericiliyinə uyğun olaraq, hüquqi şəxs statusunda yaradılmış fərdi sahibkarlıq və ortaqlıqlar da daxil olmaqla, bütün növ kommersiya müəssisələri mənfəət vergisinin ödəyiciləridir.

Litvada müəssisələr əsasən səhmdar cəmiyyəti (AB) və qapalı səhmdar cəmiyyəti (UAB) formasında fəaliyyət göstərirlər.

Litva qanunvericiliyinə uyğun olaraq, qeydiyyatdan keçən fərdi sahibkarlar və ortaqlıqlar qeyri-məhdud vergi öhdəlikli hüquqi şəxslər hesab edilir və onların bütün dünya üzrə əldə etdikləri gəlir mənfəət vergisinin məqsədləri üçün vergiyə cəlb olunan gəlir hesab edilir.

sələri rezident müəssisələr hesab edilir.

Rezident müəssisələrin vergiyə cəlb olunan gəliri vergi azadolmaları və gəlirdən çıxılan xərclər çıxıldıqdan sonra qalan məbləğdir.

Müəssisələrin vergidən azad olunan gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:

- itirilmiş əmlakın və ya dəymiş zərərin məbləğindən artıq olmayan sığorta kompensasiyaları;

- əsas vəsaitlərin və qiymətli kağızların (törəmə maliyyə alətləri istisna olmaqla) yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan gəlirlər;

- qeyri-məhdud vergi öhdəliyi olan ortaqlıqların və digər hüquqi şəxslərin mənfəət bə-

Avropa Birliyi KİV-ə
tətbiq edilən vergidən narazıdır

Avropa Birliyi Macarıstan hökumətinin ölkədə fəaliyyət göstərən media qurumlarının reklam gəlirlərinə vergi tətbiq etməsinə dair qərarı ilə razı deyil. Rəqəmsal cəmiyyətin inkişafı üzrə avrokomissar Nelli Kroes hesab edir ki, belə verginin tətbiqi fikir plüralizminə birbaşa təhdiddir və Avropa dəyərləri və qaydalarına uyğun gəlmir.

Avrokomissar iddia edir ki, bu vergi konkret olaraq Lüksemburqun RTL teleradio şirkətinə

qarşı yönəlib. Verginin tətbiqindən sonra şirkətin vergi ödəmələri ildə 15 milyon avro təşkil edəcək. N.Kroes əmindir ki, rəsmi Budapeşt Macarıstanında xarici yayımcıların fəaliyyət göstərməsinə istəmir və bu yolla onları ölkədən çıxarmağa çalışır.

RTL şirkətinin macar filialının rəhbəri isə hökumətin bu qərarından Avropa Məhkəməsinə şikayət etmək niyyətindədir.

Yataqların işlənməsinə vergi güzəştləri

Böyük Britaniyanın İqtisadiyyat və Maliyyə Nazirliyi texniki cəhətdən mürəkkəb neft yataqlarının işlənməsi ilə məşğul olan şirkətlər üçün vergi güzəştləri sistemi hazırlayacaq. Bu tədbirlər Şimal dənizinin şelf layihələrində neft hasilatını iqtisadi cəhətdən maksimum əlverişli etməyə hesablanır.

Güzəştlər paketi «Wood Review» təşkilatının tövsiyələri əsasında formalaşdırılacaq. Güzəştlər təkcə «mürəkkəb» yataqların inkişafına investisiyaları deyil, həm də yeni karbohidrogen ehtiyatlarının kəşfiyyatını da stimullaşdıracaq.

Qeyd edilməlidir ki, Britaniya şirkətləri üçün Şimal dənizində neftin hası-

latı və kəşfiyyat işlərinin rentabelliği getdikcə aşağı düşür. Güzəştlərin yeni paketi şirkətlərin gəlirlərinin yalnız bir hissəsinin (30-62% arasında) vergiyə cəlb edilməsini nəzərdə tutur.

İqtisadiyyat və Maliyyə Nazirliyinin məlumatlarına görə, Şimal dəniz şelfinin Britaniya hissəsində neft ekvivalentində təxminən 21 milyard barel karbohidrogen ehtiyatları var.

Britaniyanın neft-qaz sahəsində çalışan şirkətləri yeni güzəşt paketi üzrə məsləhətləşmələrin başlanmasına müsbət reaksiya verir. Hasilat sənayesinin nümayəndələri yeni vergitutma sisteminin müzakirəsində hökumətə sıx əməkdaşlıq edəcəklərini bildirirlər. Onların fikrincə, yalnız belə halda hökumətin həyata keçirmək istədiyi tədbirlər daha faydalı ola bilər.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

krossvord

Yuxarıdan aşağı:

1.«Böyük dayaq» filmində Telli obrazını canlandıran aktrisanın adı; 2.Yükləmə-boşaltma və yükü yaxın məsafələrə aparmaq üçün istifadə edilən vasitələrin (iplərin, blokların, zəncirlərin, qurğuların) hamısının bir yerdə adı; 3.Gürcüstanda çay; 4.Səslənməsinə görə eyni olan, lakin yazılışı ilə fərqlənən sözlər; 5.Hadisə, insident, kuryoz; 6.Kiçik restoran-kafe; 9.Bədənləri bel-qarın istiqamətində yastılaşmış, tikanquyuq, elektrikli və mişarburun onurğalıqlar (balıq); 13.İran İslam Respublikasının Mərkəzi ostanında şəhər; 15.Partlayıcı maddə; 16.Quba rayonunda kənd; 17.Qərbi Avropada zadəgan titulu; 18.Klassik Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, şair-filosof, nasir; 20.Din xadimi; 21.XV-XX əsrlərdə yüngül atlılar.

Soldan sağa:

1.Təsviri sənətdə janr; 5.Həndəsi fiqur; 7.Misdən nəfəslə musiqi aləti; 8.Hakasiyada çay; 10.Latviyada şəhər; 11.Müxtəlif alətlərdə çalan, musiqi əsərlərini birgə ifa edən musiqiçilər kollektivi; 12.Azərbaycanın görkəmli kino rejissoru, ssenarist və aktyorunun adı (1919-1993); 14.İranda və Türkmənistanda çay; 19.Avtomobil markası; 21.Radioaktiv maddələrin buraxdığı üç növ şüalardan biri; 22.Acıma, yazığı gəlmə, ürəyi yanma, mərhəmət; 23.Mayə və ya tozşəkilli maddələri, başlıca olaraq mayə halında olan yanacaq tozlandırmaq üçün cihaz. Avtomobil mühərrikinin detali; 24.1934-cü ildə yaranmış Azərbaycan yazıçı və şairlərinin, tərcüməçilərinin ən böyük ictimai təşkilatı (abreviatuara); 25.İdman növü.

Tərtib etdi: Rafael

Qazetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Kukaki; 2.Semafor; 3.Abaqa (xan); 4.Dentin; 5.Kolli; 6.Kolumb (Xristofor); 9.ADNA; 13.Okey; 15.Pomidor; 16.Abakan; 17.Unikal; 18.Nehrəm; 20.Hədəf; 21.Kupon.

Soldan sağa: 1.Kassandra; 5.Kök; 7.Kompaund; 8.Əlil; 10.Kofta; 11.İudaizm; 12.Arqon; 14.Tampa; 19.Bəhreyn; 21.Kimbe; 22.Kadr; 23.Skipidar; 24.Nəf; 25.Palindrom.

idman

FILA-nın adı dəyişdirildi

Özbəkistanın paytaxtı Daşkənddə Gülüş Federasiyasının (FILA) növbəti kongresi keçirilib.

Azərbaycanı kongresdə FILA İcraçı Komitəsinin üzvü, Azərbaycan Gülüş Federasiyasının birinci vitse-prezidenti Namiq Əliyev təmsil edib. Tədbirdə quruma prezident seçkiləri keçirilib. Hazırda FILA-ya başçılıq edən Nenad Laloviç yeganə namizəd kimi yekdilliklə yenidən Federasiyaya rəhbər seçilib. Kongresdə Beynəlxalq Gülüş Fed-

erasiyasının (FILA) adı dəyişdirilərək United World Wrestling (Dünya Gülüş Birliyi) adlandırılması qərara alınıb.

Tədbirdə 2015-ci ildə bir sıra nüfuzlu beynəlxalq yarışlara ev sahibliyi edəcək ölkə nümayəndələrinin təqdimatları keçirilib. Azərbaycan Gülüş Federasiyası Hakimler Kollegiyasının sədri Bəhmən Talebi Bakıda keçiriləcək birinci Avropa Oyunları barədə geniş məlumat verərək hazırda ölkəmizin bu yarışa səylə hazırlaşdığını bildirib.

Bakıda daha bir mötəbər idman yarışması keçiriləcək

Yunanıstanın Afina şəhərində keçirilən yelkənli qayıqların 470 Olimpiya sinfi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyasının Baş Assambleyasında yelkənli qayıqların 470 Olimpiya sinfi üzrə 2016-cı ildə keçiriləcək dünya çempionatına ev sahibliyi edəcək ölkənin müəyyən edilməsi məqsədilə səsvermə keçirilib.

Azərbaycan Yelkənli İdman Federasiyasının mətbuat xidmətindən verilən məlumata görə, assambleyada 254 səs çoxluğu ilə Azərbaycanın bu idman

növü üzrə dünya çempionatına ev sahibliyi etməsi barədə qərar qəbul edilib.

Assambleya çərçivəsində Azərbaycan Yelkənli İdman Federasiyasının nümayəndələri tərəfindən təqdimat keçirilib və mötəbər beynəlxalq tədbirlərin keçirilməsində böyük təcrübəsi olan Bakı şəhərinin 2016-cı ildə keçiriləcək dünya çempionatına ev sahibliyi etməsinin doğru seçim olduğu Beynəlxalq Yelkənli İdman Federasiyasının nümayəndələri və assambleya iştirakçıları tərəfindən xüsusilə vurğulanıb.

Azərbaycan «Eurobike» sərgisində

Almaniyanın Fridrixşafen şəhərində ənənəvi «Eurobike» sərgisi keçirilib. Hər il olduğu kimi, bu dəfə də sərgidə velosiped və bu idman növü üçün zəruri olan ləvazimatların istehsalı ilə məşğul olan aparıcı şirkətlər iştirak ediblər.

Ümumilikdə 703 şirkətin təmsil olduğu «Eurobike» sərgisində Hollandiyanın məşhur «BBB» şirkətinin stendində Azərbaycanın şose velosipedi üzrə yığmasının və «Synergy Baku» kontinental komandasının üzvü Elçin Əsədovun fotosu, habelə komandamızın üzərində tarixdə ilk dəfə 2015-ci ildə Bakıda keçiriləcək Avropa Oyunlarının rəsmi loqosu, «Bakı» və «Azərbaycan» sözləri həkk olunan idman köynəyi nümayiş etdirilib.

Son illər ölkəmizdə velosiped idmanına olan marağın durmadan artması, velosipedçilərimizin nüfuzlu yarışlarda uğurlu nəticələr qazanması velosiped və velosipedçilər üçün müxtəlif ləvazimatlar istehsal edən şirkətlərin də diqqətindən

yayınmır. Bu baxımdan, «BBB» şirkətinin azərbaycanlı velosipedçini və koman-

damızın geyim formasını öz siması kimi təqdim etməsi olduqca qürurvericidir.

Trek üzrə respublika turniri

Velosiped idmanının trek növü üzrə test xarakterli respublika turnirinə yekun vurulub.

Velotrekde təşkil olunan yarışda federasiyanın nəzdində fəaliyyət göstərən müxtəlif klub və cəmiyyətlərin 40-a yaxın idmançısı ilə yanaşı, trek yığmamızın aparıcı üzvləri Olqa İsmayılova, Yelena Pavluxina, Elmar İsmayılov, Nicat Niftəliyev, Sirac Hüseynzadə və Sergey Omelçenko da iştirak ediblər.

İlk günün proqramına əsasən, qadın-

lar və kişilər arasında sprint, həmçinin skretç növlərində qaliblər müəyyənləşib. Sprint yarışlarında Olqa İsmayılova və Sergey Omelçenko, skretç növündə isə Yelena Pavluxina və Məhəmməd Ələkbərov hamıdan yaxşı nəticə göstərərək respublika turnirinin qalibi olublar.

Son yarış gününün proqramına əsasən, daha 6 növdə qaliblər müəyyənləşib. Kişilər arasında olimpiya sprintinin komanda növündə Sergey Omelçenko, Elmar İsmayılov və Nicat Niftəliyevdən ibarət üçlük qələbə qazanıb. Qa-

dınların analoji yarışında isə Olqa İsmayılova - Yelena Pavluxina dueti birinci yeri tutub. Sergey Omelçenko və Olqa İsmayılova kehrin növündə də bütün rəqiblərindən yaxşı nəticə göstərilib.

Yarışlarda özlərini sınayan «Synergy Baku» kontinental komandasının üzvləri Məhəmməd Ələkbərovla Aqşin İsmayılov müvafiq olaraq fərdi ötürmə və çıxmaqla qrup ötürməsində qalib gəliblər. Yeniyetmələr arasında fərdi ötürmə yarışlarında isə İvan Orlov birinci olub.

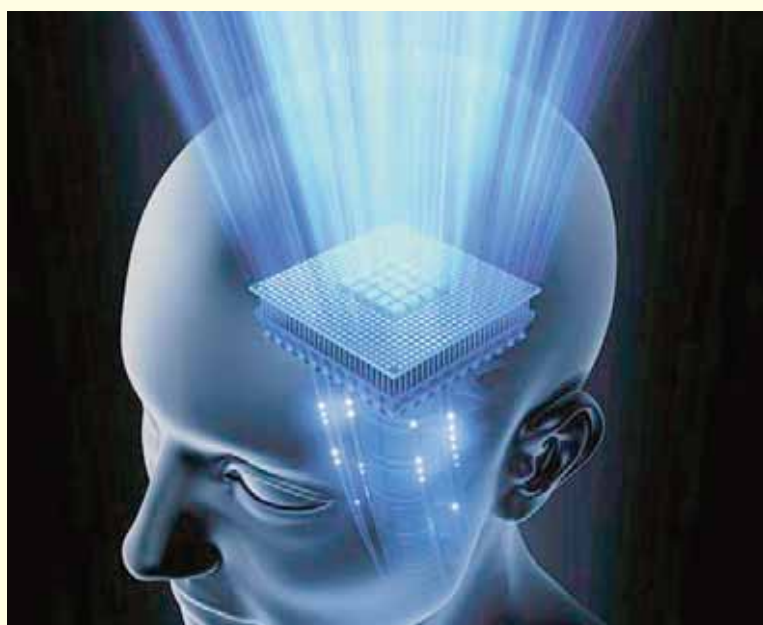
mozaika

Yaddaşı yaxşılaşdırmağın yeni üsulu

Yaddaş pozğunluğundan heç kəs sığortalanmayıb. Dünyanın bütün ölkələrinin alimləri yaddaşı yaxşılaşdırma mexanizmlərini axtarıb tapmağa çalışırlar.

Alınmış məlumatlar əsasında baş beyinin işini yaxşılaşdırmaq üçün vaxtaşırı yeni tövsiyələr meydana çıxır. Son tədqiqatların nəticələrinə görə, baş beyinin maqnitlə stimulyasiyası yaddaşı yaxşılaşdırma bilər. Düzdür, bu effekt qısamüddətli olur və bir sutkadan sonra itir.

ABŞ-ın Şimal-Qərb Universitetinin alimləri 21-40 yaşlı könüllülərin iştirakı ilə aparılmış tədqiqatların nəticələrinə əsasən bu kəşfi ediblər. Adamlar maqnitlə müalicə seansı keçiblər. Təcrübə zamanı könüllülərə müxtəlif rəsmlər göstərilib və müəyyən söz birləşmələri deyilib. Müəyyən vaxtdan sonra həmin tes-

virləri könüllülərə yenə də göstərərək eşitdikləri sözləri təkrarlamağı xahiş ediblər. Elektromaqnit stimulyasiya seansı keçmiş adamlar tapşırığın öhdəsindən daha yaxşı gəliblər. Tədqiqatın nəticələrinə görə, prosedurdan son-

ra baş beyinin iş göstəriciləri 20-25 faiz yaxşılaşır.

Qeyd etmək lazımdır ki, alimlər beyinin müxtəlif patologiyalarının müalicəsi üçün bu metoddan istifadə etməyi planlaşdırırlar.

araşdırma

Narın faydaları

Əvvəlcə onu deyək ki, narın tərkibi kalium, dəmir, kalsium, fosfor mineralları, C və B1, B2 vitaminləri ilə zəngindir. Narın müalicəvi xassəsi eramızdan hələ çox-çox əvvəl assuriyalılara, misirlilərə, yunanlara və romalıya məlum idi. Eramızdan 1500 il əvvəl Çin təbibləri nar qabığını qurd dərmanı kimi işlətməmişlər. Nar meyvəsinin tərkibi şəkər və limon turşusu ilə yanaşı, vitaminlərlə, boyayıcı maddələrlə, makro və mikroelementlərlə də zəngindir.

Cıraq nar meyvəsinin şirəsindən təbabətdə və yeyinti məhsulları sənayesində istifadə etmək üçün limon turşusu istehsal olunur. Meyvəsinin qabığına çay kimi dəmləyib mədə-bağırsaq xəstəliklərində ishala və dezinteriyaya qarşı qəbul edirlər. Böyrək və qaraciyər xəstəliklərinə tutulanlara nar şirəsi içmək çox xeyirlidir. Şəkər xəstəliyi olanlara cıraq narın şirəsindən içmək məsləhətdir. Azərbaycanın Şəki rayonunda nardan iştah artırmaq üçün «nardaşa» adlanan şərbət hazırlanıb. Həmçinin cıraqdan «narşorab» hazırlanıb ki, bu da həzmetmə prosesinə kömək edir və sinqa xəstəliyinin müalicəsində yaxşı nəticə verir.

Nar şirəsindən hipertoniya xəstəliyində, eləcə də ürək ağrılarında istifadə olunur. Nar şərbətini döş ağrıları zamanı öskürək dərmanı kimi də qəbul etmək olar. Xalq təbabətində nar şirəsi yel xəstəliyində sürtmə dərmanı kimi işlədilir. Nar ağacının kökünü qurudaraq toz halına salıb, onu əzəyilə bərabər miqdarda qarışdırırlar, sonra çıxıqlarda, öziklərdə təpitmə şəklində ağnəkəsicisi kimi işlədirlər.

Narın başqa bilmədiyimiz faydaları...

◆ Narın qabıqlarından dəmlənmiş çay ishalsı, bağırsaq qurdlarını tökür, dənələrini örtən pərdə isə həzmi asanlaşdırır.

◆ Hər gün nar suyu içmək insanın bel nayihəsindəki yağların əriməsinə səbəb olur.

◆ Damarlarda yaranan tıxanılıqla faydalıdır. İnsanlar üzərində aparılan araşdırmada 2 həftə ərzində gündə 50 ml nar suyunun qəbulu təzyiqi artıran səbəblərin 36 faiz azaldığını aşkar edib.

◆ Bir fincan nar suyu 10 fincan yaşıl çaya bərabərdir.

- Narın tərkibində xərçəngə qarşı müdafiə özəliyinə sahib olan antioksidanlar var. Şirədəki adıçəkilən maddə qırmızı şorab, yaşıl çay, portaqal şirəsindəki ilə müqayisədə 3 dəfə çoxdur.

◆ Şirin nar mədənin fəaliyyətini gücləndirir, turş nar isə mədədə olan yanma hissini aradan qaldırır.

◆ Dırnaq iltihabı və cərrahi yaların müalicəsində nar tumunun balla birlikdə qarışdırılaraq əldə edilən məlhəmdən istifadə məsləhət görülür.

◆ Ürəyin ən gözəl dərmanı 1 stəkan nar suyudur.

◆ Nar ən çox mədə-bağırsaq xəstəlikləri zamanı istifadə edilir, boğaz, sinə, ağ ciyər üçün önəmlidir.

◆ Nar meyvəsinin suyu bağırsaqları yumşaldır.

◆ Mədə iltihabına qarşı çox faydalıdır. İshalı saxlayır və ürəkbulanmanı aradan qaldırır.

◆ Gözdəki sarılıq aradan götürmək üçün meyvənin içindəki otli qismi ilə narın suyu çıxarılır və bir miqdar bal ilə qarışdırılıb məlhəm olanadək bişirilir.

Daha sonra bu məlhəm gözə sürmə kimi çəkilir.

◆ Diş ətinin iltihabı zamanı, həmçinin diş hələ də gəzən məlhəmədən istifadə etmək məsləhət görülür.

◆ Qədim təbabətdə deyilir ki, hər il narın çiçəyindən 3 ədəd yeyən göz ağrısından qorunmuş olar.

◆ Nar suyu qanaradıcı, təzyiqaşağı, enerjiverici xassiyətə malikdir.

Ayaqqabılar sahibinə yol göstərir

Hindistanlı startapçılar öz sahibinə yolu göstərən ayaqqabı düzəldiblər. Sözügedən ayaqqabı hələ 2011-ci ildə düşünüldü, indi təxminən 50 insan ondan istifadə edir. Qırmızı rəngli ayaqqabı GPS-in (peyk navigasiya sistemi) köməyi ilə məkanı və marşrutu müəyyənləşdirir.

Lazımı istiqamətin göstərilməsi üçün ayaqqabıya quraşdırılmış xüsusi qurğu vibrasiya yarada-

raq sahibini hərəkət istiqamətini dəyişdirmək haqda xəbərdar edir. Ayaqqabı «Bluetooth» siqnallarının köməyi və smartfon üçün xüsusi tətbiqlə idarə olunur. Adı batareyaya vasitəsilə enerji toplanır. Həmçinin hərəkət zamanı sərf edilmiş kalori hesablanır. Ayaqqabının qiyməti təxminən 100-150 dollar məbləğindədir. Əsas sifarişçilər istirahət zamanı öz hərəkət marşrutu haqqında narahatçılıq keçirmək istəməyən turistlərdir.

texnologiya

Səhra şəraitinə uyğunlaşdırılan ev

«California Roll» yaşayış binasının layihəsi amerikalı arxitektör Kristofer Daniel tərəfindən hazırlanıb. Rekord dərəcədə qısa zamanda hazır modullardan yığılan futuristik ev planetimizin quraqlıq çox olan regionları üçün nəzərdə tutulub.

Sadə görünüşə malik və istiliyə davamlı materiallardan düzəldilmiş bina səhra şəraitində əvəzənilməzdir. Binaya yalnız hidravlik avtomatik qapılardan girmək mümkündür.

maraqlı

Müdrilər deyib ki...

«Hər şeyi sınağa bilsən, amma edə bildiklərini etməlisən».

Herman Melvill

